

НУБІП України

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

НУБІП України

11.06 - МКР. 1593 «С» 2023.10.31. 042. ПЗ

МОШКУН КАТЕРИНИ ВОЛОДИМИРІВНИ

НУБІП України

2023 р.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

УДК 657.422.6

ПОГОДЖЕНО
Декан економічного факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
В.о. завідувач кафедри статистики та
економічного аналізу

(підпис)

Анатолій ДІБРОВА

(підпис)

Андрій МУЗИЧЕНКО

« / » 2023 року

« / » 2023 року

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Обліково-аналітичне забезпечення управління
запасами підприємств»

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування
(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»
(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Гарант освітньо-
професійної програми

к.е.н., доцент

Керівник
магістерської
кваліфікаційної роботи

к.е.н., доцент

(підпис)

Тамара ГУРЕНКО

(підпис)

Алла ЧУХЛІБ
(ПІБ керівника)

Виконала

(підпис)

Катерина МОШКУН
(ПІБ студента)

Київ - 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри статистики та
економічного аналізу

д.е.н., проф.
“ ”

Інна ЛАЗАРИШІНА
2022 р.

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТЦІ

Мошкун Катерині Володимирівні

Спеціальність 071 Облік і оподаткування
(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»
(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи «Обліково-аналітичне
забезпечення управління запасами підприємств» затверджена наказом
ректора НУБіП України від 31 жовтня 2022 року № 11593 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 01.11.2023

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: законодавчі та
нормативно-правові документи, наукова та періодична література з питань
обліково-аналітичного забезпечення управління запасами, матеріали
науково-практичних конференцій, інформація Інтернет видань, первинні і
зведені документи, фінансова звітність ДП «Дубенський Лісгосп».

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Запаси як об'єкт обліково-аналітичного забезпечення управління
підприємством.
2. Облікове забезпечення управління запасами в ДП «Дубенський лісгосп».
3. Аналітичне забезпечення управління запасами в ДП «Дубенський лісгосп».

Перелік графічного матеріалу (за потреби): таблиці, рисунки.

Дата видачі завдання « »

2022 р.

Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи

(Підпис)

Алла ЧУХЛІБ
(прізвище та ініціали)

Завдання прийняла до
виконання

(Підпис)

Катерина МОШКУН
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за темою
«Обліково-аналітичне забезпечення управління запасами підприємств»

У магістерській кваліфікаційній роботі розкрито науковий підхід до визначення сутності запасів як економічної категорії та об'єкта обліково-аналітичного забезпечення, їх класифікації та оцінки, особливостей ведення обліку запасів за національними і міжнародними стандартами.

На практичних матеріалах ДП «Дубенський лісгосп» висвітлено документальне забезпечення обліку запасів, організацію і методіку обліку запасів на підприємстві, особливості обліку запасів в умовах застосування інформаційних технологій. Надано пропозиції щодо прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію запасів на підприємстві та їх ефективне використання.

Значне місце в магістерській роботі відведено аналітичному забезпеченню управління запасами в ДП «Дубенський лісгосп». Викладено методичний інструментарій аналізу запасів, надано аналітичну оцінку стану і складу, руху запасів, ефективності їх використання, побудовано модель Альтмана, запропоновано застосування економіко-математичного моделювання для розробки стратегії ефективного управління запасами.

У висновках магістерської кваліфікаційної роботи узагальнено результати дослідження, запропоновано напрями удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління запасами в ДП «Дубенський лісгосп».

КЛЮЧОВІ СЛОВА: запаси, обліково-аналітичне, забезпечення, управління, метод, оцінка, класифікація, ефективність.

НУБІП України

ВСТУП.....

РОЗДІЛ 1. ЗАПАСИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ....

Економічна сутність запасів.....

Оцінка та класифікація запасів для управління підприємством.....

Особливості ведення обліку запасів за національними та міжнародними стандартами.....

Висновки до розділу 1.....

РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ В ДП «ДУБЕНСЬКИЙ ЛІСГОСП».....

Організаційно-економічної характеристика ДП «Дубенський лісгосп».....

Документальне забезпечення обліку запасів.....

Аналітичний і синтетичний облік запасів.....

Особливості обліку запасів в умовах застосування інформаційних технологій.....

Висновки до розділу 2.....

РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ В ДП «ДУБЕНСЬКИЙ ЛІСГОСП».....

Методичний інструментарій аналізу запасів.....

Аналіз руху та ефективності використання запасів.....

Управлінські рішення з виконання результатів аналізу запасів та заходи щодо його удосконалення.....

Висновки до розділу 3.....

ВИСНОВКИ.....

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

ДОДАТКИ.....

НУБІП України

НУБІП України

ВСТУП

НУВБІП України

Важливою компонентою ефективного функціонування підприємств аграрного сектору економіки є оптимальне використання запасів як невід'ємної складової безперервності виробничого циклу. Система обліково-

НУВБІП України

аналітичного забезпечення управління запасами забезпечує керівництво підприємства повною, достовірною та релевантною інформацією для прийняття виважених управлінських рішень, спрямованих на мінімізацію

матеріальних витрат та підвищення ефективності діяльності підприємств в цілому.

НУВБІП України

Проблемні питання обліково-аналітичного забезпечення управління запасами підприємств висвітлено у наукових працях таких вчених, як М. І.

Бондар, Ф. Ф. Бутинець, А. М. Герасимович, Т. О. Гуренко, З. В. Гуцайлюк,

А. Г. Загородній, М. В. Кужельний, І. Д. Лазаришина, В. Г. Лінник, Л. М.

НУВБІП України

Кіндрацька, Л. В. Нападовська, М. С. Пунькар, В. К. Савчук, В. В. Сошко, М. Г. Чумаченко, В. Г. Швець та інші вчені. Про це питання обліково-

аналітичного забезпечення управління запасами підприємств аграрного сектору економіки потребують подальшого дослідження.

НУВБІП України

Важливість вирішення проблемних теоретичних, методичних, організаційних і практичних питань обліково-аналітичного забезпечення управління запасами підприємств зумовили вибір теми дослідження,

визначили основні завдання та цільову спрямованість магістерської кваліфікаційної роботи.

НУВБІП України

Метою роботи є дослідження теоретико-методичних, організаційних та прикладних питань обліково-аналітичного забезпечення управління запасами підприємств та розроблення практичних рекомендацій щодо їх

удосконалення.

НУВБІП України

Для досягнення сформульованої мети було визначено наступні завдання:

- розкрити сутність запасів як економічної категорії та об'єкта обліково-аналітичного забезпечення;
- проаналізувати підходи до класифікації запасів для обліково-аналітичної системи підприємства;

- розглянути методика оцінки запасів;
- дослідити особливості ведення обліку запасів за національними і міжнародними стандартами;
- надати аналітичну оцінку фінансово-господарської діяльності ДП

«Дубенський лісгосп»;

- проаналізувати документальне забезпечення з обліку запасів;
- вивчити організацію і методика обліку запасів в ДП «Дубенський лісгосп»;

- дослідити особливості обліку запасів в умовах застосування інформаційних технологій;

- розкрити методичний інструментарій аналізу запасів;
- проаналізувати стан, склад, рух та ефективність використання запасів в ДП «Дубенський лісгосп»;

- удосконалити механізм управління запасами для оптимізації запасів та мінімізації витрат на їх зберігання.

Об'єктом дослідження є процес обліково-аналітичного забезпечення управління запасами в ДП «Дубенський лісгосп».

Предметом дослідження є комплекс теоретико-методичних, організаційних та прикладних питань обліку запасів на підприємстві та їх аналітичної оцінки в контексті прийняття ефективних управлінських рішень.

Для досягнення поставленої мети у кваліфікаційній магістерській роботі було використано загальнонаукові методи дослідження, а саме, метод діалектики, системного підходу, абстракції, індукції та дедукції, аналізу і синтезу та спеціальні методи дослідження - метод спостереження, монографічний метод, коефіцієнтний, індексний метод, економіко-математичні методи тощо.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчо-нормативні документи України щодо обліково-аналітичного забезпечення управління запасами, національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, науково-методичні публікації, довідникові матеріали, електронні ресурси, первинна документація та звітність ДП «Дубенський лісгосп».

Наукова новизна та практична значущість магістерської кваліфікаційної роботи визначається теоретичними і практичними результатами наукового пошуку:

- досліджено сутність запасів як економічної категорії і об'єкта

- обліково-аналітичного забезпечення;

- узагальнено класифікацію запасів з позиції забезпечення облікового процесу;

- встановлено залежність формування результативних показників

- підприємства від методу оцінки запасів;

- здійснено порівняння національного і міжнародного стандарту обліку запасів;

- визначено чинники підвищення оперативності обліково-

- інформаційного забезпечення управління запасами;

- розкрито методику аналізу запасів з використанням даних ДП «Дубенський лісгосп»;

- побудовано модель Альтмана для оцінки загрози банкрутства ДП

- «Дубенський лісгосп».

Основні положення і результати роботи викладено у 5 наукових працях:

1. Мошкун К. В., Чухліб А. В. Аналіз в системі обліково-аналітичного забезпечення управління запасами підприємств аграрного сектору. Colloquium-journal №29 (152), 2022. С. 53-55.

2. Мошкун К.В., Чухліб А.В. Запаси як економічна категорія та об'єкт обліково-аналітичної системи. Наука онлайн. № 01. 2022. 0,4 д.а. <https://nauka-online.com/publications/economy/2022/11/08-10/>

3. Мошкун К.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення

управління запасами підприємств. Стратегія інноваційного розвитку аграрних формувань України: аналітико-прогностичний аспект. IV Міжнародна науково-практична конференція, 5-6 жовтня 2022 р. К.: НУБіП України, 2022. С. 74-76.

4. Мошкун К.В., Чухліб А.В. Аналітичний інструментарій управління запасами / Current challenges, trends and transformations: 36 тез доп. XII міжнар. наук.-практ. конференції, 13-16 грудня 2022 р., Бостон, США. С. 117-119.

5. Мошкун К.В., Чухліб А.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами підприємств аграрного сектору / Теорія і практика облікового, аналітичного та правового забезпечення управління підприємствами аграрного сектору в умовах сучасних викликів: 36 тез доп. II Всеукр. студ. наук.-практ. інтер.-конф., присвяченої 70-річчю економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (15 квітня 2021 р.). К.: НУБіП

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (84 найменування), додатків.

НУБіП України

НУБіП України

НУБіП України

РОЗДІЛ 1

ЗАПАСИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1. Економічна сутність запасів

Сучасні економічні умови, що характеризуються в першу чергу швидкою зміною попиту на продукцію, обумовлюють складність та іммобільність всієї системи організації виробничого процесу, багаторівневість структури управління. У цих умовах формування системи управління запасами для підприємств має здійснюватися з урахуванням особливостей організації виробництва та праці відповідного типу виробництва: широкої номенклатури виробів, що випускаються, багатоступінчастої складної технологічної структури, багатосторонніх внутрішніх та зовнішніх зв'язків.

Теоретичні дослідження показали, що у сучасній науковій літературі зустрічається багатоваріантність трактування сутності запасів підприємства як економічної категорії. Таку різноманітність трактувань можна пояснити змінами у розумінні ролі й значення запасів для діяльності підприємства.

Наявність різних підходів щодо обґрунтування та трактування сутності поняття «запаси» зумовлюють кілька різних напрямків щодо визначення змісту даної категорії. У класичній економічній теорії запаси у виробничій сфері розглядаються як авансовані засоби, що згодом змінюють свою первісну натурально-речову форму та послідовно переносять свою вартість у процесі обороту капіталу [1, с. 120].

Так, у своїх теоретичних дослідженнях сутності капіталу К. Маркс зазначає, що запаси виступають частиною виробничого капіталу у вигляді необхідних засобів виробництва. Запаси беруть участь у процесі обороту та становлять певну частину капітальної вартості продукту, отже, вони мають велике значення для кругообігу капіталу, що здійснює функціонування у

виробничому процесі. Побідне визначення поняття «запасів» підприємства не дозволяє певною мірою розкрити їх значення у забезпеченні рівномірного характеру виробництва, в умовах його нестабільності.

Сутність економічної категорії «запаси» досить містка. Це поняття застосовується не лише стосовно вироблених об'єктів, а також й до невироблених/ природних. Загальноприйнятим є застосування терміну «запаси» відносно таких понять, як природні запаси, запаси корисних копалин, запаси водних біоресурсів тощо.

Із запасами на підприємствах працює кілька підрозділів - це відділ бухгалтерії, фінансовий відділ, комерційний, відділ маркетингу та відділ логістики. І кожен із підрозділів виконує свої функції: збір інформації, облік і контроль, аналіз тощо. Тому у різних джерелах поняття «запаси» розглядаються з різних точок зору.

Запас (англ. stock, inventory) – те, що приготовлено, вироблено для наступного споживання. Складовими запасу можуть бути фінансові ресурси чи інші різноманітні цінності [7, с. 81].

Слід зазначити, що для економічного трактування категорії «виробничі запаси» характерне більш вузьке змістовне наповнення. Запаси підприємства можна визначити як певну сукупність/ комплекс товарно-матеріальних цінностей (предметів праці, частково засобів праці й кінцевої продукції підприємства), що перебувають в очікуванні вступу до виробничих процесів/ виробничого споживання, етапу транспортування/ реалізації (продаж готової продукції, товарів).

Під запасами слід розуміти таку кількість матеріалів, ресурсів, за допомогою яких безперервно ведеться випуск товарів. Ними можуть бути і сезонні запаси, що є резервами. Отже, сезонність є однією з найважливіших причин створення запасів. На наш погляд, важливо також відзначити той факт, що створення запасів є дуже витратним процесом і їх необхідно зберігати. До того ж, у процесі зберігання більшість запасів втрачає свої характеристики і морально застарівають [70, с. 36].

У бухгалтерському обліку на підприємстві запаси розглядаються як частина оборотних активів, які перебувають в матеріальній формі та які можна вартісно оцінити.

Поняття «запаси», як економічна категорія, з'явилося з прийняттям Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996 та із введенням національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (рис. 1.1).

НП(С)БО 9 "Запаси", запаси - це активи	утримуються для подальшого продажу/ розподілу/ передачі за умов звичайної господарської діяльності
---	--

	перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва
--	---

	утримуються для споживання в процесі виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, управління підприємством
--	---

М(С)БО 2 "Запаси", запаси - це активи	утримуються для продажу у процесі звичайного бізнесу
--	--

	перебувають у процесі виробництва для подальшого продажу
--	--

	існують у формі основних/ допоміжних матеріалів
--	---

Рис. 1.1. Визначення категорії «запаси»

Джерело: складено автором за [48, 54]

Запаси визнаються активом, якщо є ймовірність отримання підприємством в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з їх використанням, а їх вартість можна достовірно визначити.

В економічних джерелах наведено широке коло визначень поняття «запаси».

Н. М. Бондаренко, А. М. Яресько вважають, що запаси – активи, які самостійно виготовлені/ придбані зі сторони, утримуються підприємством для продажу, використання у виробничому процесі для виготовлення продукції/ надання послуг, обслуговування виробництва, адміністративних потреб за умови споживання за один операційний цикл [6].

О. І. Гадзевич, Т. А. Шпатиковська визначають запаси, як складовий елемент предметів праці, які беруть участь в процесі виробництва продукції, проте, безпосередньо ще не задіяні у виробничому процесі. Їхню вартість переносять на вартість створеного продукту [13].

На думку Т. О. Гуренко до запасів підприємства слід відносити:

- предмети праці, які наявні у природному середовищі (тобто такі, що можуть стати потенційними сировинними ресурсами);
- продукти, що відносяться до першого (так званого екстрактивного) ступеню обробки використовуваної природної сировини (тобто, первинна сировина);
- запаси, які є відходами виробничого, суспільного, а також індивідуального споживання;
- запаси, що відносяться до вторинної сировини;
- запаси, які є імпортованою сировиною й є додатком до власної сировинної бази підприємства [21, с. 25].

Н. І. Коваль трактує запаси, як складову частину матеріальних ресурсів, які формують виробничі ресурси суб'єкта господарювання [32].

Запаси являють собою речовинну основу готової продукції підприємства, є одним з найбільш важливих елементів всього виробничого процесу, їх призначення полягає у подальшому використанні як предметів праці, при цьому запаси проходять низку стадій обробки, в процесі виробництва/ реалізації їх вартість повністю переноситься на вартість кінцевої продукції.

Критеріями, що відрізняють запаси від інших активів підприємства, є:

- очікуваний строк використання - для запасів він становить не більше одного року/ операційного циклу;

- мета утримання запасів – подальший розподіл, продаж, передача або обмін; обробка в процесі виробництва; споживання;

- це не є фінансовий інструмент, гроши чи їх еквіваленти.

Запаси характеризуються властивостями:

- на відміну від інших оборотних активів запаси є матеріальними об'єктами (за винятком цифрових продуктів);

- засоби - предмети праці, а не засоби праці (крім малоцінних швидкозношуваних предметів).

Управління запасами є важливою частиною політики управління наявними для підприємства оборотними активами, основною метою якої є забезпечення безперебійності процесів виробництва та реалізації продукції та мінімізація сукупних витрат, що пов'язані з обслуговуванням запасів.

Чим нерівномірніше виробництво, тим більша кількість запасів потрібна підприємству для забезпечення стійкості виробництва та нормальних умов здійснення виробничо-господарської діяльності. З іншого боку, як відзначають окремі науковці, об'єктивно виникає необхідність управління процесами формування виробничого потенціалу з метою виявлення резервів використання ресурсів, оскільки наявні засоби на підприємстві не повністю залучаються у виробництво [19, с. 139].

Система управління запасами є одною зі складових частин в єдиному комплексі поточного управління оборотним капіталом підприємства. Ефективність цього процесу безпосередньо впливає на забезпечення можливості підприємства підтримувати ліквідність й платоспроможність.

Загальний критерій оцінки рівня ефективності управління запасами та, одночасно, цільова установка полягає в мінімізації обсягу витрат, які пов'язані з формуванням та подальшим використанням запасів.

Будь-яке підприємство виробничої спеціалізації не може обходитися без запасів, що можна пояснити комплексом функцій, що виконують запаси на підприємстві (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Ключові функції запасів підприємства

Джерело: складено автором за [23, с.35]

Для більш ефективного управління створюються різні методи, моделі теорії управління запасами. Класифікація системи управління запасами на підприємстві може відбуватися за різними ознаками - за місцем зберігання, за видом запасів, за їх властивостями, інформаційними характеристиками тощо [29, с. 41].

Оптимальне управління запасами досягається за рахунок правильного вибору обсягу та часу постачання. Це досягається тоді, коли сумарні витрати виробництва мінімальні. Управління запасами можна визначити як спробу підприємства встановити баланс між двома, за своєю сутністю, протилежними вимогами, такими, як вимоги обліковців, діяльність яких направлена на мінімізацію витрат підприємства на зберігання запасів й вимогами, які пред'являють маркетологи, мета яких полягає в оптимізації процесу обслуговування споживачів, підтримання постійного рівня запасів продукції за всім спектром представленого асортименту підприємства.

1.2. Оцінка та класифікація запасів для управління підприємством

Запаси підприємства являють собою один із найбільш важливих елементів активів, займають особливе місце в структурі майна та мають вагомому частку в структурі всіх витрат діяльності господарюючого суб'єкта.

Основна властивість запасів полягає в тому, що вони відносяться до оборотних активів підприємства, отже здатні перетворюватися на грошові кошти протягом звітного періоду (один рік/ один операційний цикл). В той же час, в процесі господарської діяльності запаси використовуються по-різному. Для деяких з них характерне повне споживання у виробничому процесі, наприклад, для сировини й матеріалів. Для інших - властива зміна своєї форми, наприклад для таких, як допоміжні матеріали або купівельні напівфабрикати. Для третьої групи відносяться такі матеріальні запаси, що входять до складу готової продукції підприємства без певних змін (комплектуючі вироби й різні запасні частини). Призначенням четвертих є лише сприяння виробничому процесу, їх не включено до елементів готових виробів, зокрема, це малоцінні й швидкозношувані предмети.

Отже, необхідність придбання й створення на підприємстві запасів зумовлюється сутністю та особливістю технологічних процесів виробництва і полягає в тому, що продукція виготовляється кожної години, кожного дня, тобто має безперервний цикл у часі. Таким чином, виникає необхідність забезпечення постійного надходження сировини, матеріалів, енергоносіїв, що досягається завдяки створенню на підприємстві оптимальних розмірів партій поставки виробничих запасів й достовірного відображення цих фактів в бухгалтерському обліку.

В науковій літературі здебільшого запаси класифікують за ознаками економічного спрямування, зокрема:

- 1) за призначенням та роллю, яку виконують окремі види запасів протягом різних стадій операційного циклу діяльності підприємства;
- 2) за технічними ознаками запасів;

3) за сферами діяльності підприємства;

4) за способом включення запасів у собівартість готової продукції.

Якщо розглядати особливості облікових класифікаційних ознак, то автори розглядають їх нечасто. Так, М. Ляшенко [42, с. 8] розробив та обґрунтував особливості практичного використання класифікації запасів підприємства. Автор пропонує виділити три групи запасів за ознаками їх використання підприємством (рис. 1.3).

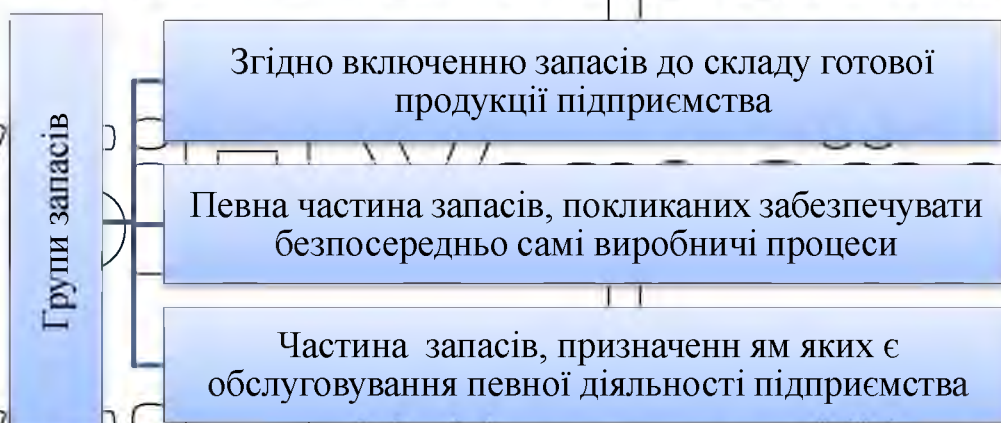

Рис. 1.3. Класифікація запасів підприємства за ознаками їх використання підприємством

Джерело: складено автором

На думку В. Сопко доцільно класифікувати всі запаси підприємства у залежності від їх призначення щодо певних процесів виробництва на такі групи, як:

- сировину та сировинні матеріали;
- основні матеріали;
- запаси, які є покупними напівфабрикатами;
- паливні матеріали;
- допоміжні матеріали;
- тарні матеріали;
- малюнки, швидкозношувані предмети та запаси частини для ремонту.

Ф. Ф. Бутинень запропонував класифікацію запасів підприємства за їх призначення:

- запаси, які є сировиною та основними матеріалами;
- запаси, які є допоміжними матеріалами;
- всі види паливних й паливно-мастильних матеріалів;
- запаси, які є тарою та тарними матеріалами;
- різні види запасних частин, призначенням яких є використання для проведення ремонтних робіт на підприємстві;

- запаси, які є будівельними матеріалами;
- різні тварини, які перебувають в даний час на етапі вирощування або відгодівлі на підприємстві;
- частина матеріалів, що мають сільськогосподарське призначення;
- ті, що відносяться до малоцінних і швидкозношуваних предметів

[80, с. 287].

Для досягнення мети організації бухгалтерського обліку на підприємстві у відповідності до НП(С)БО 9 «Запаси» прийнято класифікувати запаси на такі різновиди:

- сировина, основні та допоміжні матеріали, а також комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, призначені для забезпечення процесу виробництва продукції, виконання певних робіт/ надання послуг, розподілу, передачі, обслуговування виробництва, адміністративних потреб;
- незавершене виробництво у вигляді незакінчених в процесі обробки та складання деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів;
- готова продукція, що була виготовлена на підприємстві, призначенням якої є подальша реалізація, що відповідає технічним й якісним характеристикам, вказаним в договорі або іншими вимогам, зазначеним в нормативно-правових актах;

– товари, представлені у вигляді матеріальних цінностей, які було придбано/отримано й утримуються господарюючим суб'єктом для подальшої реалізації;

– малоцінні й швидкозношувані предмети, які підприємство використовує терміном не більше, ніж один рік/ нормальний операційний цикл;

– поточні біологічні активи [54]

З метою забезпечення обліку на підприємстві всі запаси прийнято класифікувати за ознаками, представленими в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Види запасів підприємства з позиції забезпечення облікового процесу

Класифікаційна ознака	Види	Характеристика запасів
Призначення запасів та причина їх утворення на підприємстві	Постійна частина запасів	Частина запасів, що призначені забезпечувати безперервний процес виробництва між поставками нових матеріальних цінностей/ товарів
	Запаси, що мають сезонний характер	Частина запасів, що виникають в процесі сезонного характеру виробництва продукції або у разі сезонного транспортування товарів або запасів
Місце знаходження запасів підприємства	Складські запаси підприємства	Частина запасів, що перебувають у складських цехах підприємств
	Виробництво	Перебувають в процесі обробки на підприємстві
Наявність запасів	Транспортування (дорога)	Продукція, яку вже відвантажено клієнту, проте вона ще не отримана та перебуває в процесі перевезення
	Нормативні запаси	Кількість запасів є відповідною плановим обсягам, які необхідні підприємству для того, щоб забезпечити безперебійну роботу
Наявність на момент звітного періоду	Запаси понад встановленої норми	Частина запасів, що перевищує встановлений норматив запасів
	Початкові запаси підприємства	Кількість запасів підприємства, що є в наявності на момент початку звітного періоду/ року
	Кінцевий обсяг запасів підприємства	Кількість запасів підприємства, що є в наявності на момент закінчення звітного періоду/ року

Власність (відображення на балансі)	Балансові запаси Позабалансові запаси	Власність підприємства, їх вартість відображена в балансі Не є власністю підприємства, їх вартість не відображена в балансі, знаходяться внаслідок певних обставин
Рівень ліквідності запасів	Ліквідні запаси Неліквідна частина запасів	Частина запасів, що можна легко перетворити у грошові кошти в короткі строки без втрати їх первісної вартості Частина запасів, що не можна легко перетворити у грошові кошти в короткі строки без втрати їх первісної вартості

Джерело: узагальнено автором

Досвід роботи підприємств показує, що вже на етапі забезпечення потреб господарюючого суб'єкта запасами під час їх транспортування, приймання на склад, зберігання запасів має місце або дбайливе, або безгосподарне відношення працівників до них, що обумовлює наявність або відсутність невиробничих втрат підприємства, які чинять вплив на подальші результати використання запасів. Таким чином, ефективність використання запасів має спрямовуватися на підвищення рівня відповідальності підприємства в процесі їх ефективного використання.

В сучасній економічній літературі існує багато методів оцінки, що призначені для відображення в бухгалтерському обліку й фінансовій звітності підприємства різних видів запасів. Слід більш детально розглянути ці методи та провести аналіз можливості їх застосування в організації обліку на підприємствах.

Придбані, вироблені запаси оцінюються за первісною вартістю. Первісною вважається вартість запасів, що складається з таких фактичних витрат:

- суми, яку сплачують постачальнику, за вирахуванням непрямих податків, знижок, які надає постачальник;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків, що не відшкодовуються підприємству;
- транспортно-заготівельних витрат;

- інших витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням і доведенням до придатного до використання стану запасів.

Оцінювання запасів можливе і методом очікуваної ціни продажу, проте це означає, що облік прибутку здійснюється до моменту фактичного настання продажу використаних запасів. А до того часу, поки покупцем не підписано угоду на придбання продукції підприємства, не можна бути впевненим в тому, що продукція буде продана дорожче, ніж ціна придбання (тобто нижче їх виробничої собівартості).

Слід зазначити, що використання цього методу оцінки запасів є суперечливим щодо загальноприйнятого бухгалтерського принципу обачності – облік доходів здійснюється тоді, коли можливість отримання їх підприємством являє собою цілком визначену подію; а також слід застосовувати такі методи оцінки, які дозволяють запобігти завищенню оцінки підприємством своїх активів.

Запаси підприємства можуть бути оцінені за очікуваною ціною їх продажу, вираховуючи витрати на завершення виробництва й подальшого приведення до такого стану, який є придатним для реалізації, а також вираховуючи витрати, які несе підприємство на організацію продажу цих запасів. Таку величину прийнято називати чистою вартістю реалізації продукції. У разі, коли розмір чистої вартості реалізації продукції є більшим за ціну придбання запасів, то така оцінка є необережною, адже підприємство передбачає отримати прибуток до того моменту, коли він буде дійсно заробленим [16, с. 35].

Оцінку запасів можна здійснювати за поточною відновлювальною вартістю. Перевага використання такого методу оцінки полягає в можливості усунути інфляційні викривлення у вартості виробничих запасів, в той же час недолік полягає в суб'єктивності такого методу оцінки.

Крім того, запаси можуть бути оцінені за ціною їх придбання підприємством та/або за ціною їх виготовлення (тобто ціна їх первісного придбання та/або виготовлення). Слід підкреслити, що використання такого

методу оцінки запасів – найбільш точне та обґрунтоване, адже, проведення оцінки таким способом засноване на наявних об'єктивних доказах, які є документально підтвердженими, визначено, що на придбання (або виготовлення) таких виробничих запасів було витрачено саме таку суму коштів (запасів сировини або матеріалів). Крім того, є реєстрація фактів господарської діяльності в обліку певного виду оцінці, в якій вони дійсно відбувались; відображення запасів відбувається за такою ціною (або виробничою собівартістю), яка витрачена дійсно на їх придбання (виготовлення), тобто базуючись на витратах, понесених підприємством для їх придбання (або виготовлення). Такий метод відображує реалізацію принципу історичної та фактичної собівартості в обліку [22].

Оцінка запасів підприємства за ціною придбання є досить поширена та знайшла своє відображення у деяких закордонних стандартах обліку.

Незважаючи на той факт, що витрати собівартості – це найбільш придатна та об'єктивна база для здійснення оцінки виробничих запасів, стандарти обліку передбачають застосування в процесі обліку та формуванні фінансової звітності найменшої з двох проведених оцінок: або собівартість або розмір чистої вартості реалізації. Таким чином, проведення оцінки запасів підприємства передбачає, ґрунтуючись на принципі обачності, здійснення порівняння розміру собівартості запасів та чистої вартості реалізації продукції з метою визначення найменшої з цих оцінок.

В науковій літературі подібне порівняння названо «основним правилом оцінки запасів підприємства» [2, с. 163]. Також, враховано той факт, що за нормальних умов чиста вартість реалізації повинна перевищувати їх собівартість. Отже, пріоритетними методами проведення оцінки запасів підприємства є здійснення оцінки саме за їх собівартістю (первісна вартість) та проведення оцінки запасів за чистою вартістю реалізації продукції.

Одним з важливіших етапів організації системи обліку запасів є проведення їх оцінки, що обумовлено значним ступенем впливу такої оцінки

на точність та правильність фінансових та економічних показників діяльності підприємства. Слід зазначити, що зарубіжна практика обліку не передбачає врахування в собівартості запасів суми витрат, що не відшкодовуються покупцями [65].

Підприємство визнає запаси своїм активом у тому випадку, коли є ймовірність отримання в майбутньому певних економічних вигод, пов'язаних з використанням таких запасів, і якщо вартість запасів можна достовірно визначити.

Процес проведення оцінки запасів підприємства у системі бухгалтерського обліку, згідно з вимогами, визначеними НП(С)БО 9 «Запаси», необхідно здійснювати поетапно:

– перший етап – проведення первісної оцінки запасів (в момент надходження запасів на підприємство);

– на етапі вибуття запасів з підприємства;

– оцінка на певну дату складання балансу підприємства.

Зарахування придбаних (або отриманих) чи вироблених запасів на баланс підприємства відбувається за їх первісною вартістю (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Проведення оцінки запасів підприємства відповідно джерел їх надходження

Джерело	Складові вартості запасів
Запаси придбано за певну плату	Оцінка відбувається з врахуванням всіх витрат, пов'язаних з процесом придбання запасів а також враховуються витрати, понесені в результаті їх доведення до стану придатного до використання, тобто, фактичних витрат підприємства. <ul style="list-style-type: none"> – сума придбання, сплачена постачальнику за вирахуванням суми непрямих податків підприємства; – ввізне мито на запаси; – непрямі податки, що не відшкодовуються підприємству-покупцю; – сума транспортно-заготівельних витрат; – сума інших витрат безпосередньо пов'язаних з придбанням підприємством запасів.

Виробництво запасів власними силами підприємства	За собівартістю виготовлення запасів, визначеною відповідно НП(С)БО 16 «Витрати»
У разі внесення до суми статутного капіталу підприємства	Оцінюють за погодженою всіма засновниками (або учасниками) підприємства справедливою вартістю запасів.
У випадку безоплатного отримання	Оцінку проводять відповідно за справедливою вартістю.
Запаси придбано підприємством в результаті обміну на подібні види запасів	Оцінку проводять відповідно за балансовою вартістю переданих підприємству видів запасів. У випадку, коли їх балансова вартість вище їх справедливої вартості, то за первісну вартість вважають справедливою. Різницю враховують у балансі підприємства як витрати поточного періоду.
Запаси придбано підприємством в результаті обміну на неподібні види запасів	Оцінку проводять відповідно за справедливою вартістю переданих підприємству видів запасів.

Джерел: узагальнено автором

В сучасних складних та мінливих умовах господарювання, коли вкрай необхідно забезпечити можливість ефективно функціонувати підприємствам та досягти найбільш точних фінансових показників, здійснення правильного

вибору методу оцінки списання запасів являє собою важливу передумову

ефективної організації процесу обліку таких об'єктів. Важливість здійснення

правильного вибору підприємством методу проведення оцінки списання його запасів зумовлює також те, що витрати мають безпосередній вплив на

розрахунок собівартості виготовленої/ реалізованої підприємством продукції.

Таким чином, оцінка запасів підприємством – це підґрунтя, необхідне для правильного визначення собівартості, та, відповідно, й ціни товарів та продукції.

Сьогодні в Україні НП(С)БО №9 «Запаси» передбачає можливість використання п'яти різних методів проведення оцінки при списанні підприємством запасів:

- метод ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів (запаси, що відпускаються для спеціальних замовлень; запаси, які не змінюють один одного);
- оцінка за середньозваженою собівартістю запасів (визначається для кожної одиниці запасів відношенням сумарної вартості залишку запасів на початок звітного періоду і вартості запасів, одержаних у звітному періоді, до сумарної кількості запасів на початок звітного періоду й одержаних у звітному періоді);
- оцінка за собівартістю запасів, що першими за часом надійшли на підприємство (метод ФІФО) (базується на припущенні, що запаси в тій послідовності, в якій надходили на підприємство, у такій послідовності й будуть використовуватися);
- метод нормативних затрат підприємства (здійснюється застосування норми витрат на одиницю продукції з врахуванням нормальних рівнів використання запасів, потужностей, праці та ін.);
- за ціною продажу запасів підприємством (заснована на використанні підприємствами роздрібною торгівлі середнього відсотку торговельної націнки) [54].

Відповідно до мети, сформульованої підприємством, здійснюється самостійний вибір методу оцінки запасів. Запаси, які характеризуються однаковим призначенням і однаковими умовами використання, оцінюються за одним з вищенаведених методів.

Таким чином, метод проведення підприємством оцінки запасів знаходиться в безпосередній залежності від цілей їх використання - забезпечення власних потреб господарюючого суб'єкта або реалізація запасів на сторону. Слід зазначити, що в будь-якому випадку організація оцінки запасів на підприємстві має значний вплив на формування кінцевих фінансових результатів діяльності підприємства.

1.3. Особливості ведення обліку запасів за національними та міжнародними стандартами

На сьогоднішній день багато підприємств працюють за договорами, якими не передбачено грошової форми розрахунків, саме тому процеси надходження запасів іноді пов'язуються з операціями товарообміну, тобто обміном виробничими запасами. Процес обміну товарно-матеріальними цінностями (запасами) підприємство може здійснювати як на засадах їх подібності, так й на засадах неподібності запасів. До подібних відносять ті запаси підприємства, для яких характерне подібне призначення або умови використання. Слід зазначити, що в практичній діяльності таку ситуацію можна зустріти досить рідко, саме тому практично для всіх товарообмінних операцій передбачено відображення в бухгалтерському обліку як операції обміну неподібними активами підприємства.

Первісна вартість запасів – це їх фактична собівартість. В процесі обміну на подібні виробничі запаси визначення первісної вартості отриманих підприємством запасів згідно вимог НП(С)БО 9 «Запаси» не є складним процесом, в той же час у випадку визначення первісної вартості виробничих запасів, що отримано в процесі обміну на неподібні виробничі запаси, викликає ряд певних труднощів.

Якщо зробити припущення, що справедлива вартість неподібних виробничих запасів є їх собівартістю/ ціною придбання чи величиною одного з них, то порядок обліку відбувається без ускладнень. Проте таке припущення може бути вірним тільки у випадку, коли первісна вартість запасів визначається методом підрахунку справедливої вартості переданих виробничих запасів.

Отже, з метою визначення собівартості отриманих запасів на умовах бартеру, чи, що ще є більш складним, їх ринковою вартістю, необхідним стає вимагання від партнерів даних, якими підтверджується фактична собівартість продукції або необхідним для підприємства стає проведення таких

розрахунків самостійно. Слід зазначити, що обидва ці варіанти не дуже зручні та привабливі для підприємства. Результатом стає те, що всі сторони такої товарообмінної операції не мають відомостей про справедливую вартість запасів, договірну вартість запасів, звичайну ціну таких запасів.

Слід відмітити, що не включають до суми фактичної собівартості виробничих запасів витрати:

– сума наднормативних витрат/ нестачі виробничих запасів підприємства;

– сума процентів за користування позиковими коштами;

– витрати підприємства на продаж/ збут;

– сума загальногосподарських й інших подібних витрат підприємства, що не мають безпосереднього зв'язку з операціями придбання

та доставки виробничих запасів й подальшим приведенням їх до такого

стану, який є придатним для використання запасів в запланованих підприємством цілях [54].

Особливості, які виникають в процесі діяльності підприємства, передбачають, що необхідно зберігати на складах необхідний розмір виробничих запасів з метою забезпечення безперервного процесу діяльності.

Отже, на підприємстві виникають певні витрати, що пов'язані з процесом складування й зберігання виробничих запасів. Суму витрат, пов'язаних із складуванням й зберіганням виробничих запасів необхідно відносити до суми первісної вартості.

Складність в проведенні оцінки виробничих запасів методом визначення їх собівартості (первісна вартість) обумовлена тим фактом, що сума цих витрат не стабільна, вона змінюється протягом року, навіть відносно одних видів та найменувань виробничих запасів підприємства.

Причина цього полягає у коливанні рівня цін та тарифів, й також наявності відхилень виробництва від нормальних умов. Таким чином, виникає потреба визначити, яка вартість виробничих запасів залишилась, а скільки них вкладено в собівартість продукції. Подолання цієї складності оцінки

виробничих запасів можна при застосуванні різних методів розрахунку собівартості вибуття виробничих запасів [78, с.33].

В процесі відпуску в процес виробництва сировини, різних матеріалів, інших видів виробничих запасів, в процесі реалізації підприємством готової продукції та товарів замовникам й покупцям або споживачам, під час продажу зайвого обсягу або непотрібних виробничих запасів або в процесі іншого їх вибуття на підприємстві оцінку запасів здійснюють, використовуючи один з таких методів, як:

- метод ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- метод ФІФО;
- метод визначення нормативних затрат;
- за ціною продажу.

Проведення оцінки виробничих запасів на підприємстві має вплив на формування форм бухгалтерської звітності, зокрема, складання балансу та звіту про фінансові результати діяльності підприємства. Слід відзначити наявність в обліку ряду методів для проведення оцінки виробничих запасів, що можуть бути використані для відображення підприємством в бухгалтерській та фінансовій звітності певних видів виробничих запасів: визначаючи очікувану ціну продажу, згідно чистої вартості реалізації, згідно поточної відновлювальної вартості а також згідно ціни їх придбання/виготовлення. Хоча, собівартість – найбільш придатна та об'єктивна база для проведення оцінки виробничих запасів, стандарти обліку передбачають застосування в процесі обліку та формуванні фінансової звітності найменшої з цих двох оцінок: або собівартість запасів або чиста вартість їх реалізації.

Для досягнення інтеграції економіки різних країн на світовому ринку необхідним стає досягнення не тільки виробничої та технологічної кооперації, а й забезпеченні єдиної методики оцінки та обліку економічних процесів, виявленні єдиного методологічного підходу щодо відображення у фінансовій та бухгалтерській звітності підприємств таких процесів.

Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку врегульовано такі напрями бухгалтерської діяльності, як етика, професійна й аудиторська діяльність. Слід зазначити, що міжнародні стандарти зазнають постійних змін, вносяться уточнення тощо.

Порівняльна характеристика міжнародного і національного стандартів обліку запасів підприємства наведена у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Порівняння основ національного й міжнародного стандарту обліку запасів підприємства

Критерій	ІН(С)БО 9 «Запаси»	Міжнародний стандарт обліку МСФЗ 2 «Запаси»
1. Оцінка запасів підприємства	<p>1. Формування собівартості враховує такі витрати:</p> <p>У разі придбання запасів у постачальника: сума, що сплачує підприємство за договором постачання, з вирахуванням суми непрямих податків та сум ввізного мита.</p> <p>У разі виготовлення запасів власними силами підприємства: сума витрат, які утворюють виробничу собівартість запасів, що визначена за П(С)БО «Витрати».</p> <p>У разі внесення суми до статутного капіталу підприємства: справедлива вартість запасів, що погоджена з засновником підприємства враховуючи витрати, до яких включено первісну вартість запасів, що було придбано у постачальників</p> <p>У разі безоплатного отримання: обліковується справедлива вартість запасів.</p> <p>У разі отримання підприємством запасів як результат здійснення справедливого обміну на неподібні активи: враховують балансову вартість переданих підприємству запасів.</p> <p>У разі отримання запасу в результаті обміну на неподібний</p>	<p>1. Формування собівартості враховує такі витрати:</p> <p>Сума витрат на їх придбання: ціна придбання запасів; мито; витрати підприємства на їх транспортування.</p> <p>До витрат на переробку включено: сума витрат, що безпосередньо пов'язані з виробництвом; суми систематичного розподілу постійних та змінних виробничих накладних витрат підприємства.</p> <p>До інших витрат відносяться: інші витрати підприємства у разі, якщо вони відбулися в процесі доставки запасів до їх місця розташування й витрати, понесені в процесі приведення запасів до теперішнього їх стану.</p>

	<p>актив; обліковують справедливую вартість переданих підприємству запасів.</p> <p>2. У собівартість не включаються такі запаси: понаднормові витрати запасів та нестача запасів підприємства; відсотки, що підприємство сплачує за користування позиковими активами; витрати підприємства на збут та загальногосподарські витрати підприємства.</p>	<p>2. У собівартість не включаються такі витрати на запаси: понаднормативна сума відходів сировини та матеріалів, витрати на оплату праці чи інші види виробничих витрат; сума витрат підприємства на зберігання; сума адміністративних накладних витрат, які не пов'язані з процесом доставки запасів до теперішнього місця їх розташування й приведення їх в теперішній стан; сума витрат підприємства на продаж.</p>
<p>Методи обліку собівартості</p>	<p>Собівартість враховується за терміном перших за часом надходження запасів (метод ФІФО), методом ідентифікованої собівартості та середньозваженої собівартості</p>	<p>Собівартість враховується за терміном перших за часом надходження запасів (метод ФІФО), методом ідентифікованої собівартості та середньозваженої собівартості</p>
<p>Особливості розкриття інформації щодо запасів в фінансовій звітності підприємства</p>	<p>Сума балансової вартості запасів, які передано в переробку, у заставу чи на комісію. Збільшення чистої вартості реалізації запасів, згідно якої було проведено оцінку запасів підприємства.</p>	<p>Суми сторнування або часткового списання, що визначено як доходи періоду; обставини чи періоди</p>

Джерело: сформовано автором на основі [48, 54]

Таким чином, ведення обліку запасів за національними та міжнародними стандартами дещо відрізняється, має певні особливості, що зумовлено особливостями ведення національного обліку в Україні та нормативно-правовою базою.

Висновки до розділу 1

Досліджено сутність категорії «запаси» як економічної категорії та об'єкта обліково-аналітичної системи. Запасами є активи, створені/ придбані підприємством, що перебувають у виробничому процесі для подальшого виробництва продукту; утримуються з метою подальшого продажу/ розподілу/ передачі за умов звичайної господарської діяльності; утримуються для споживання в процесі виробництва продукції, виконання робіт/ надання послуг, а також для управління підприємством.

Встановлено, що науково обгрунтована класифікація запасів дає змогу сформувати релевантну інформацію, необхідну для обгрунтованого прийняття управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію запасів і зменшення витрат на їх обслуговування у виробничому процесі. Формування результативних показників діяльності підприємств залежить від методу оцінки запасів.

Ведення обліку запасів за національними та міжнародними стандартами має певні відмінності, що зумовлено особливостями ведення національного обліку та нормативно-правовою базою.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 2

ОБ'ЄКТОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ В
ДП «ДУБЕНСЬКИЙ ЛІСГОСП»

2.1. Організаційно - економічна характеристика ДП «Дубенський

лісгосп»

Об'єктом дослідження виступає Державне підприємство «Дубенське лісове господарство» (скорочена назва ДП «Дубенський лісгосп»)

Державного підприємства «Ліси України», зареєстрованого за юридичною адресою: Рівненська область, Дубенський район, м. Дубно, вулиця Берестецька, будинок 77. Органом управління підприємства є Державний комітет лісового господарства, органом виконавчої влади – Державне агентство лісових ресурсів України.

Підприємство було започатковано наказом Міністерства лісового господарства України від 26.05.1991 р. №133 «Про організаційну структуру управління лісовим господарством України», статут юридичної особи отримало 01.02.1999 року. ДП «Дубенський лісгосп» є правонаступником ДП

«Спеціалізоване лісгосподарське агропромислове підприємство «Дубенський держспецлісгосп».

ДП «Дубенський лісгосп» здійснює діяльність на комерційній основі відповідно до чинного законодавства та Статуту (Додаток Б. 3), який був ухвалений наказом № 656 від 08.8.2018р. (Додаток Б.1) та зареєстрованим Списком документів, що надаються юридичною особою державному реєстратору для проведення реєстраційної дії «Державна реєстрація змін до установчих документів юридичної особи» від 13.08.2018 р. (Додаток Б.2).

Основним видом діяльності ДП «Дубенський лісгосп» є:

- 02.10 Лісництво та інша діяльність у лісовому господарстві;
- інші види діяльності:
- 02.20 Лісозаготівля;

- 46.73 Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням;

- 47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами.

Всі види діяльності підприємства здійснюються відповідного чинного законодавства України на підставі отриманих дозволів і ліцензій (рис. 2.1).

Основні напрямки діяльності ДП «Дубенський лісгосп»

здійснення внутрішньо- і зовнішньоекономічної діяльності на комерційній основі з метою одержання прибутку

співробітництво з національними організаціями і громадянами, відкриття в установах банків рахунків національної та іноземній валюті

Рис 2.1. Напрямки діяльності ДП «Дубенський лісгосп»

Примітка. Створено автором на основі Статуту ДП «Дубенський лісгосп»

Основною метою діяльності ДП «Дубенський лісгосп» є:

- отримання прибутку від комерційної діяльності;
- ведення лісового господарства, управління, охорона й раціональне використання і відтворення лісів;

- захист, відтворення та доцільне використання державного мисливського фонду на території мисливських угідь, наданих у користування філії.

Майно ДП «Дубенський лісгосп» складають основні й оборотні засоби, кошти, інші цінності, вартість яких відображено у самотійному балансі підприємства. Майно є державною власністю й передається йому на праві господарського відання.

Джерела формування майна ДП «Дубенський лісгосп» є:

державне майно, передане підприємству Органом управління майном;

- доходи, отримані від реалізації продукції та іншої фінансово-господарської діяльності;

- доходи від цінних паперів;

- кредити банків та інших кредиторів;

- інше майно, набуте з підстав, не заборонених законом;

- капітальні вкладення й асигнування з бюджету;

- пожертвування від організацій, підприємств і фізичних осіб.

ДП «Дубенський лісгосп» самостійно організовує роботу щодо питань статутного спрямування, здійснює діяльність на госпрозрахункових засадах.

Органом управління ДП «Дубенський лісгосп» виступає директор, якого призначає Уповноважений орган управління.

Введення бухгалтерського обліку в ДП «Дубенський лісгосп» покладено на бухгалтерську службу, якою керує головний бухгалтер.

ДП «Дубенський Лісгосп» веде Журнально-ордерну форму.

На підприємстві бухгалтерська структура/ обліковий апарат відображена в обліковій політиці і включає:

- головного бухгалтера - Константинова Лена Миколаївна;

- провідного бухгалтера (нарахування зарплати, податкова

звітність, звітність, що пов'язана із заробітною платою) – Панчук Оксана Миколаївна;

- бухгалтера II категорії (облік банківських та касових операцій) –

Андрощук Тетяна Іванівна ;

- бухгалтера I категорії по реалізації (реалізація лісової продукції, товарів та послуг, облік податкових зобов'язань) – Грицайчук Наталія Михайлівна;

- бухгалтера I категорії за товарно-матеріальними цінностями

(облік розрахунків з постачальниками за товари, роботи й послуги, облік

податкового кредиту, облік основних засобів) – Вознюк Тетяна Іванівна.

ДП «Дубенський Лісгосп» розміщене на території двох адміністративних районів – Радивилівського та Дубенського. До складу

Дубенського лісництва входять п'ять лісництв: Білогородське, Радивилівське, Мирогощанське, Смизьке та Любомирське (табл. 2.1.).

Таблиця 2.1

Адміністративно-господарська структура та загальна площа

ДП «Дубенський лісгосп»

Назва лісництва	Загальна площа	Кількість		Відстань, км	
		Лісгосподарських дільниць	Обходів	До контори держлісгоспу	До найближчої залізничної станції
Білогородське	3226	2	6	6	18
Любомирське	7596	2	11	20	12
Мирогощанське	2452	2	6	12	2
Радивилівське	7110	3	42	55	2
Смизьке	7505	3	13	23	1
Всього	27889	12	48	x	X

Площа лісового фонду становить 27889 га, з них покриті лісовою рослинністю – 25876 га (рис. 2.1).

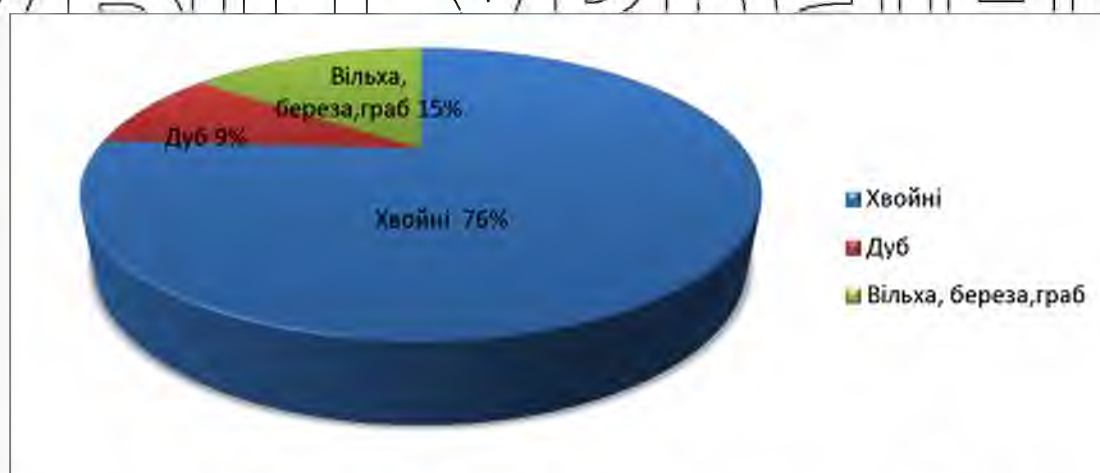

Рис 2.1. Показники насадження продукції, %

Джерело: розроблено автором на підставі даних з підприємства на 01.01.2022

Ліси ДП «Дубенський Лісгосп» віднесено до природоохоронного, історико-культурного, наукового призначення – 8 %, рекреаційно-оздоровчих лісів – 11 %, захисних лісів – 6%, експлуатаційних лісів – 75%.

Більш детальнішу інформацію про ДП «Дубенський Лісгосп» наведено в Анкеті нового клієнта (Додаток Б.2)

Статутний капітал ДП «Дубенський Лісгосп» згідно Статуту та фінансової звітності підприємства складає 879 тис. грн.

Основним звітним документом підприємства є Бухгалтерський баланс, який розкриває фінансово-господарський стан підприємства на певну дату. Узагальнюючим показником фінансових результатів діяльності ДП «Дубенський Лісгосп» слугує чистий прибуток (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

**Основні показники фінансово-господарської діяльності
ДП «Дубенський Лісгосп» за 2020-2022 роки**

Показник	Роки			2022 р. до 2020 р., %
	2020	2021	2022	
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	86656,0	162973,0	358382,0	413,6
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	65569,0	116144,0	283828,0	432,9
Валовий прибуток, тис. грн.	21087,0	39528,0	52980,0	251,2
Адміністративні витрати, тис. грн.	11893,0	24181,0	35210,0	296,1
Витрати на збут, тис. грн.	8312,0	10398,0	18770,0	225,8
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	2088,0	4324,0	7345,0	351,8
Чистий фінансовий прибуток, тис. грн.	1184,0	3026,0	4310,0	364,0
Рентабельність активів, %	6,0	8,3	14,2	X

Джерело: розроблено автором

Аналізуючі дані таблиці 2.3 слід зазначити, що діяльність ДП «Дубенський Лісгосп» протягом 2020 – 2022 років була ефективною, існує тенденція до підвищення чистого фінансового прибутку з 1184 тис. грн. в 2020 році до 4310 тис. грн. у 2022 році, або на 264%. Як наслідок, збільшились надходження до бюджету у вигляді податку на прибуток. Формування сукупних доходів на підприємстві відбувається, головним

чином, за рахунок чистого доходу від реалізації продукції, який за досліджуваний період зріс в 4,14 разів. На підприємстві відсутні довгострокові біологічні активи, довгострокові фінансові інвестиції та інші необоротні активи.

Рентабельність активів має тенденцію до збільшення протягом 2020-2022 років. Чистий прибуток на одну гривню активів у 2022 році підвищився на 8,2 в.п. порівняно з 2020 роком.

Встановлено, що доходи підприємства забезпечують покриття понесених витрат, що позитивно відображається на чистих фінансових результатах ДП «Дубенський Лісгосп».

Документальне забезпечення обліку запасів

Надходження, використання, переміщення та вибуття запасів оформлюється первинними документами. Основними первинними документами з обліку запасів є акт отримання запасів, лімітно-забірна картка, накладні на відпуск товарно-матеріальних цінностей, прибутковий ордер, прибуткова накладна, товарно-транспортна накладна, рахунок – фактура.

Реєстрація первинних документів в ДП «Дубенський Лісгосп» з надходження та вибуття запасів оформлюється реєстром, який складає матеріально відповідальна особа. В реєстрі зазначається інформація щодо кількості первинних документів та номери первинних документів.

Перед початком роботи з контрагентом складаються Договори - основний документ, який засвідчує купівлю запасів, тобто, продавець передає права покупцю.

В Договорах обов'язково зазначені всі умови (права, обов'язки, ціна, строки поставки, предмет та ін.) для передбачень різних ситуацій з обох сторін, щоб уникнути непорозумінь та проблем при довгостроковій співпраці.

Якщо постачання є разове або невелике, можливе складання усного договору. На основі цього оформлюється рахунок на оплату.

При надходженні, внутрішньому переміщенні та вибутті запасів бухгалтерія ДП «Дубенський Лісгосп» використовує накладні на надходження, накладні на переміщення та акти для списання або видаткові накладні.

Надходження запасів на підприємство відбувається у вигляді:

- купівля у постачальника;
- отримання безоплатного товару;
- з виробництва;
- від замовника як давальницька сировина;
- як внесок до статутного капіталу підприємства;
- або при інших умовах отримання.

Залежно від способу надходження запасів на підприємство оформлюють наступні первинні документи.

Для обліку запасів, контролю за їх надходженням і оприбуткуванням ведеться Журнал обліку вантажів, які надійшли (ф. М-1). Записи в журналі здійснюються на підставі товарно-транспортних накладних, актів приймання, прибуткових ордерів.

При надходженні готової продукції з виробництва на склад оформлюється накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) запасів (ф. М-11), що використовується для обліку всередині ДП «Дубенський Лісгосп». Документ оформлюється в двох примірниках, підписується головним бухгалтером. Один з примірників залишається в підрозділі, який передає запаси, що є підгрунтям для їх списання, другий примірник передається на склад, що приймає запаси, і є підставою для їх оприбуткування.

При надходженні запасів від постачальників оформлюють прибутковий ордер (ф. М-4), товарно-транспортну накладну із зазначенням штампу «оприбутковано».

Прибутковий ордер оформлюється в одному екземплярі матеріально відповідальною особою в той день, коли запаси надходять від постачальників

на склад. Заповнення документа здійснюється на підставі документа постачальника.

Надходження давальницької сировини на переробку оформлюється документом - Актом про приймання матеріалів (ф. М-7).

Операція з отримання запасів як внеску до статутного капіталу підприємства оформлюється прибутковим ордером (ф. М-4) або Актом про приймання матеріалів (ф. М-7).

При внутрішньому переміщенні, тобто зі складу на виробництво, з виробництва на склад чи з одного складу в інший використовується:

накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (ф. М-11) - документ призначений для обліку запасів всередині ДП «Дубенський Лісгосп»;

- лімітно-забірна картка (ф. М-8, М-9).

Лімітно-забірна картка ф. М-8 оформлюється у багаторазовому відпусканні запасів з одним номенклатурним номером на місяць. Лімітно-забірна картка ф. М-9 заповнюється у випадку чотириразового відпускання лімітованих матеріалів, що відносяться до одного виду витрат.

Оформлення лімітно-забірних карток при русі запасів на складському приміщенні здійснює плановий відділ у двох екземплярах. Один екземпляр до початку місяця передають в цех споживання запасів, другий - на склад.

При обміні запасів інші подібні/неподібні запаси оформлюють прибутковий ордер (ф. М-4), або Актом про приймання матеріалів (ф. М-7), або товарно-транспортну накладну (ф. 1-ТН).

Відпуск матеріалів зі складу у виробництво здійснюється на підставі пред'явлення працівником цеху примірника оформленої лімітно-забірної картки. Комірник вносить інформацію в обидва примірники щодо дати і кількості відпущених матеріалів, після цього, визначає залишки ліміту за кожним окремим номенклатурним номером. В лімітно-забірній картці складу розписується представник цеху, в лімітно-забірній картці цеху - комірник.

Акт-вимога на заміну або додатковий відпуск матеріалів (ф. М-10) оформлюється плановим відділом у випадку відпускання матеріалів понад встановлений розмір ліміту за дозволом директора підприємства або інших уповноважених осіб. Документ оформлюється в двох екземплярах. Один з них передається отримувачеві матеріалів, інший – на склад.

Відпуск матеріалів зі складу у виробництво здійснюється на підставі пред'явлення акта отримувачем. Комірник здійснює відмітки у двох екземплярах щодо дати і кількості відпущених запасів, визначає залишки. В акті складу підпис ставить представник цеху, в акті цеху – комірник.

При вибутті запасів зі складу, тобто реалізації матеріалів покупцям або для внутрішніх потреб підприємства. Якщо запаси вибувають зі складу для реалізації покупцям, оформлюються такі документи.

- накладна-вимога (ф. М-11)
- картка складського обліку матеріалів (ф. М-12).

Картка складського обліку матеріалів (ф. М-12) заповнюється матеріально відповідальною особою для обліку руху матеріалів на складських приміщеннях за кожним окремим сортом, видом, кожним номенклатурним номером запасів. В документі записи здійснюються на підставі прибутково-видаткових накладних у той день, коли здійснюється операція.

У випадку списання запасів внутрішньо, оформлюють Акт списання.

Оформлення реєстру приймання-здачі документів (ф. М-13) здійснюється при реєстрації прибуткових і видаткових документів, що передаються в бухгалтерію. Реєстр заповнює матеріально відповідальна особа в одному примірнику і передає його разом з прибутково-видатковими документами в бухгалтерію. Матеріальний ярлик (ф. М-16) складається на кожний номенклатурний номер запасів. Ярлик оформлюється в одному екземплярі, прикріплюється у місці, де зберігаються матеріальні цінності та слугує для них паспортом.

Матеріально відповідальна особа після закінчення місяця надає в бухгалтерію Матеріальний звіт (ф. М-19). До звіту додаються всі первинні документи з надходження і видачі запасів.

ДП «Дубенський Лісгосп», в основному, самостійно виготовляє виробничі запаси та реалізує/ переміщує їх внутрішньо. Лише 1/3 частину запасів закупають у постачальників, а саме, паливо, запасні частини, будівельні матеріали та ін.

У випадку виявлення невідповідності кількості і якості запасів під час їх оприбуткування, оформлюється акт про приймання матеріалів за участю матеріально відповідальної особи і представника постачальника.

Для упорядкування руху первинних документів на підприємстві встановлюється графік документообороту, в якому відображається перелік робіт зі створення, перевірки та обробки документів, що виконуються кожним структурним підрозділом підприємства, та зазначаються послідовність і терміни виконання робіт.

Аналітичний і синтетичний облік запасів

Аналітичний облік ведуть для отримання деталізованої інформації, необхідної для системи управління запасами. Аналітичний облік запасів в ДП «Дубенський Лісгосп» ведуть за матеріально відповідальними особами, окремими групами матеріалів, місцями їх зберігання. В оборотних відомостях відображають узагальнені дані за аналітичними рахунками.

Аналітичний облік запасів полягає в тому, що здійснюється відкриття аналітичного рахунку на кожний вид запасів. Аналітичний рахунок відображає об'єкт обліку і за кількістю, і за вартістю.

Аналітичний облік запасів здійснюють в розрізі їх найменувань,

о
д
н

о

р

:

Ці дані оформлює комірник – матеріально-відповідальна особа. Всі картки розміщуються в картотеці за кожною технічною групою запасів відповідно прайс-листа. Кожна група запасів підрозділяється за типом, розміром, сортом і маркою. Номенклатурний номер запасів вносять до номенклатури – цінника, де також зазначають одиниці виміру й облікову ціну запасів.

На кожному документі з руху виробничих запасів зазначається не тільки найменування запасу, а й номенклатурний номер, що дозволяє уникати помилок під час заповнення прибуткових і видаткових документів та здійснення записів у складському і бухгалтерському обліку виробничих запасів.

На підставі залишків на перше число щомісяця складаються оборотні відомості обліку залишків запасів, що використовуються для порівняння даних аналітичного і синтетичного обліку виробничих запасів.

Відповідно до груп матеріалів, матеріально відповідальних осіб, місць зберігання запасів, здійснюється групування аналітичних рахунків.

Узагальнення даних за аналітичними рахунками здійснюється в оборотно-сальдових відомостях.

Разом з тим, в бухгалтерії заповнюється сальдова або книга – залишки матеріалів. Бухгалтер здійснює перевірку даних бухгалтерського та складського обліку матеріалів.

Матеріальні цінності, що надійшли від постачальників до ДП «Дубенський Лісгосп», обліковують в журналі-ордері № 7. Журнал-ордер № 7 оформлюється лінійно-позиційним способом, тобто, для одного документа відводиться один рядок. При оплаті рахунку в Журналі-ордері № 7 за даним платіжним документом записи відображають у відповідних графах цього ж самого рядку. Оскільки в підприємстві використовується не один склад, то на кожен із складів відведено окремий стовбець. Не дивлячись на те, що в ДП «Дубенський Лісгосп» з січня 2022 року при об'єднанні підприємства є 1 центральний (основний) та 20 побічних складів, наявна складна виробнича

структура при значній кількості номенклатури, організація аналітичного обліку є задовільною.

Кожен документ про передачу повинен містити як найменування запасу, так і її номенклатурний номер. Це дає змогу уникнути помилок під час введення прибуткових/ видаткових документів, а також проводок складського і складського обліку.

Узагальнені за аналітичними рахунками дані заносяться в оборотно-сальдові відомості.

Синтетичний облік запасів здійснюють в грошовій одиниці України на рахунках обліку запасів згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

Запаси обліковуються на рахунку 20 «Виробничі запаси», на якому узагальнюється інформація про наявність і рух запасів лісгоспу: сировина й матеріали, паливо, будівельні матеріали, тара та інших матеріалів. Надходження запасів відображається за дебетом рахунку, витрачання на виробництво, переробку, внутрішнє переміщення, уцінку – за кредитом рахунку.

Запаси, які ж не належать підприємству, розташовані на позабалансовому рахунку 02 «Активи на відповідальному зберіганні», призначеного для обліку цінностей, які тимчасово знаходяться на підприємстві та не є його власністю, прийняті на комісію, у перероблення, до монтажу, в довірче управління. Для уточнення ці цінності ведуться за цінами, що передбачені в договорах/ актах. Тому в обліковій політиці прописано інші строки інвентаризації.

На рахунку 21 «Поточні біологічні активи» обліковують молоді сажанці не більше 10 см для розсадки лісів, бджоли.

Облік й узагальнення інформації щодо наявності і руху малоцінних та швидкозношуваних предметів лісгоспу здійснюється за допомогою рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». Придбані/ отримані чи

виготовлені малощінні та швидкозношувані предмети за їх первісною вартістю відображають за дебетом рахунку 22, передані в експлуатацію малощінні та швидкозношувані предмети за балансовою вартістю показують за кредитом рахунку 22 і одночасно списують на рахунки обліку витрат.

Рахунок 23 «Виробництво» використовується для узагальнення інформації про витрати виробництва продукції, переробку сировини в готову продукцію/товар.

Рахунок 24 «Брак у виробництві» призначено для узагальнення інформації про витрати від браку продукції. Витрати, причиною яких є зовнішній/внутрішній брак, гарантійний ремонт у розмірі, більшому за норму, відображають за дебетом рахунку 24; суми, які відносяться на зменшення витрат на брак, списують як витрати від браку і відображають за кредитом рахунку.

Рахунок 25 «Напівфабрикати» застосовується для обліку і узагальнення інформації наявності і рух власних напівфабрикатів (тиреа).

Рахунок 28 «Товари» застосовується для обліку руху товарно-матеріальних цінностей лісгоспу.

Операції з обліку надходження запасів, з оплатою після їх надходження оформлюють бухгалтерськими проводками:

отримано запасів від постачальника:

Дт 20 – Кт 631

- оплату проведено постачальнику:

- Дт 631 – Кт 311

Безкоштовне отримання запасів для виробничих цілей оформлюють бухгалтерським записом:

Дт 20 – Кт 718

Операція з обліку надходження запасів, що придбані за кошти, відображають бухгалтерською проводками:

- отримано від постачальника матеріалів:

Дт 201 – Кт 631

- придбані матеріали оплачено:

Дт 631 – Кт 311

- відображення уцінки товару:

Дт 946 – Кт 281

- обліковано суму раніше відображеного податкового кредиту з ПДВ

Дт 641/ПДВ – Кт 631

Операції з обліку безоплатного отримання запасів оформлюють записом:

- оприбуткування безоплатно одержаних запасів:

Дт 20, 22 – Кт 718

списано на фінансовий результат суму доходу:

Дт 718 – Кт 791.

Операції з обліку надходження запасів як внеску до статутного капіталу

відображають бухгалтерськими проводками:

- отримання запасів як внеску до статутного капіталу

Дт 20 – Кт 46

Операції з обліку реалізації запасів оформлюють бухгалтерськими

записами:

- відображено дохід від реалізації запасів:

Дт 36, 37 – Кт 701, 702, 712

- нарахування суми податкового зобов'язання з ПДВ за операціями:

Дт 701, 702, 712 – Кт 641, 643

- списання собівартості реалізованих запасів:

Дт 901, 902, 943 – Кт 20, 21, 22, 25, 25, 27, 28.

Відображення витрачання запасів для виправлення виробничого браку:

- Дт 24 – Кт 20, 25

Випуск запасів зі складу у переробку стороннім організаціям

оформлюють записом:

Дт 206 – Кт 201

Витрачання запасів для підготовки/ освоєння нових видів продукції, технологій виробництва відображають записом:

Дт 39 – Кт 20, 22

Відображення операцій з вибуття запасів, за якими було створено резерв уцінки запасів, оформлюють проводками:

- у момент продажу.

Дт 902 – Кт 641, 643

- в останній день кварталу за проданими запасами за квартал, для яких створювався резерв:

Дт 2811 – Кт 902.

Списання суми уцінки на витрати відображають бухгалтерською проводкою:

Дт 94 – Кт 281.

Для підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління запасами необхідно застосовувати сучасні програмні продукти.

2.4. Особливості обліку запасів в умовах застосування інформаційних технологій

Рациональне управління запасами потребує своєчасного оперативного обліку за їх надходженням і використанням, що ефективно можна зробити, використовуючи програмні продукти.

За допомогою інформаційних технологій можна вирішити проблеми щодо системи методів і способів пошуку, збору, накопичення, зберігання і обробки інформації.

Використання комп'ютерних технологій та створення на цій основі автоматизованих робочих місць складських працівників та працівників обліку, сприяє зменшенню обсягу робіт з одноманітними операціями, прискоренню опрацювання даних первинних документів, автоматизації формування звітних форм, деталізації аналітичного рівня обліку запасів,

відмові від користування типографськими бланками первинних документів і звітності та ін.

Обґрунтування вибору програмного продукту для автоматизації обліку запасів повинно базуватися на масштабності виробничих процесів, тактичних і стратегічних цілях об'єкта господарювання. Впровадження програмних продуктів дає змогу збільшити масив інформації, отриманої з документів бухгалтерського обліку, підвищити оперативність обліку запасів, зменшити наявність помилок при веденні обліку запасів.

Технологічний процес автоматизованої обробки облікових даних щодо наявності, руху та ефективності використання запасів полягає у виконанні облікових операцій із запасами, збереженні та накопиченні інформації, групуванні даних на відповідних рахунках. При цьому, можна використовувати як окремі модулі програмних продуктів, так і програмний продукт в цілому.

Накази про реєстрацію програмного продукту повинні бути юридично обов'язковими та відповідати вимогам щодо архівування та перевірки документів. Для збереження інформації в аварійних ситуаціях необхідно зберігати інформацію на технічних носіях за всі періоди.

Сьогодні на ринку програмних продуктів в Україні представлено різноманітні системи, призначені для автоматизації обліку на підприємстві, в т.ч. обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів, та представлено 4 аналоги 1 С в Україні та світі, які мають найбільший попит серед клієнтів.

MASTER: Бухгалтерія - продукт для ведення бухгалтерського та податкового обліку на підприємствах малого/середнього бізнесу, а також комунальних підприємствах, що створено спеціально для українського ринку, відповідає чинному законодавству України та постійно оновлюється.

Дебет Плюс - рішення для автоматизації бухгалтерського, оперативного та фінансового обліку. Продукт легкий у користуванні та інтегрується з іншими системами бізнесу.

ISPro - програма для автоматизації обліку та управління як приватних підприємств, так і бюджетних установ. Програма має багато модулів, які можуть використовуватися підприємствам різних галузей, відповідає чинному законодавству.

SAP Business One - продукт світового лідера розробки програмного забезпечення. Продукт підтримує актуальні вимоги українського законодавства, протестований десятками тисяч підприємств у всьому світі, але коштує дорожче українських аналогів.

Державне підприємство «Дубенський Лісгосп» використовує систему «BAS 8.3.15.1987», яка спрощує роботу працівників. Це польська версія «1С». Система являє собою загальну бухгалтерську програму. Основні особливості цієї програми:

- можливість ведення в єдиній інформаційній базі декількох суб'єктів господарювання;
- ведення комплексного та аналітичного обліку відповідно до потреб бізнесу;
- можливість ведення кількісного багатоваріантного обліку;
- отримання необхідної звітності та різноманітних документів щодо комплексного та аналітичного обліку;
- розширені можливості для настрійки типових операцій;
- можливість доповнювати та змінювати план рахунків, систему проводок, зберігати записи аналізу, основні формати файлів, форми звітності;
- можливість автоматичного друку оригіналів/ первинних документів.

Технологію побудови обліку в програмі BAS можна умовно розділити на два етапи:

1. Реєстрація та аналіз діяльності змін у складі оборотних активів та пасивів підприємства.
2. Формування узагальнюючих показників, що характеризують результати діяльності підприємства за звітний період.

На початок кожного місяця програма автоматично фіксує сальдо на рахунках бухгалтерського обліку і зберігає їх в базі даних.

Процес обліку товарно-матеріальних цінностей з використанням комп'ютерних технологій включає:

- фіксацію вихідних даних на машинному носії, контроль цієї інформації, її виправлення, створення довідкової інформації у файлі;

- оперативний облік щодо надходження та використання описів, первинної обробки даних та відомостей описів в архівах змін матеріальних цінностей;

- обробка файлів згідно з програмою друку вихідного реєстру механічного креслення поточного місяця;

- процедури оформлення документів для видачі інформації на конкретну дату та протягом конкретного періоду часу у відповідь на конкретний запит;

- формування приросту обороту за рухом товарно-матеріальних цінностей для вирішення наступних завдань бухгалтерського обліку та документації на основі процедур формування зведеної інформації.

Використання комп'ютерних програм для ефективного ведення бухгалтерського обліку сприяє:

- підвищенню ефективності бухгалтерського обліку;
- збільшенню обсягу інформації, отриманню з бухгалтерського обліку, зменшенню кількості облікових помилок;

- ефективній організації бухгалтерського обліку.

Використання цього програмного забезпечення може покращити роботу бухгалтерського відділу, зменшити непередбачені ризики, підвищити ефективність роботи та швидкість прийняття робочих рішень.

Таким чином, впровадження програмних продуктів для обробки облікової інформації дає можливість підвищити оперативність обліково-інформаційного забезпечення управління запасами підприємств.

Висновки до розділу 2

За проведеним дослідженням облікового забезпечення управління запасами в ДП «Дубенський Лісгосп» можемо зробити наступні висновки.

Діяльність підприємства протягом 2020–2022 років була ефективною, існує тенденція до підвищення чистого фінансового прибутку в 2,64 рази.

Формування сукупних доходів на підприємстві відбувається головним чином за рахунок чистого доходу від реалізації продукції, який за досліджуваний період зріс в 4,14 рази. Доходи підприємства забезпечують покриття понесених витрат, що позитивно відображається на чистих фінансових результатах ДП «Дубенський Лісгосп».

ДП «Дубенський Лісгосп» веде Журнально-ордерну форму обліку. Запаси відображаються за первісною вартістю. Для оцінки запасів при їх вибутті використовують метод середньозваженої собівартості.

Невід'ємним елементом підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління запасами підприємства є застосування сучасних програмних продуктів. В ДП «Дубенський Лісгосп» впроваджено програму BAS Accounting 8.3.15.1987, що дає змогу своєчасно реагувати апарату управління на можливі відхилення показників наявності, руху та ефективності використання запасів.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСМИ В
ДП «ДУБЕНСЬКИЙ ЛІСГОСП»

3.1. Методичний інструментарій аналізу запасів

Запаси є одним з найважливіших елементів, що забезпечують ведення господарської діяльності суб'єкта господарювання. За економічним змістом запаси є предметами праці. У процесі використання виробничі запаси перероблюються в матеріальні витрати, тому ефективне використання сировини, матеріалів, палива безпосередньо впливає на зниження собівартості продукції (робіт, послуг), підвищення результативних показників діяльності підприємства.

Методичний інструментарій аналізу запасів має важливе практичне значення, оскільки ефективність функціонування підприємства залежить від оптимального забезпечення запасами, їх ефективного використання тощо. Аналіз запасів підприємства дозволяє виявити зміни ефективності використання запасів в динаміці, вплив основних чинників на зміну сукупних витрат, резерви зниження матеріаломісткості продукції, обґрунтувати стратегію розвитку підприємства.

Метою аналізу запасів ДП «Дубенський Лісгосп» є оцінка стану запасів, ефективності їх використання. Аналіз запасів повинен забезпечити ефективне виконання виробничої програми шляхом зведення до мінімуму матеріальних витрат, зниження обсягу витрат при виробництві та зберіганні запасів.

Завдання аналізу забезпеченості й використання запасів ДП «Дубенський Лісгосп» спрямовані на:

- 1) оцінку забезпечення підприємства виробничими запасами в розрізі їх видів та аналіз їх структури;

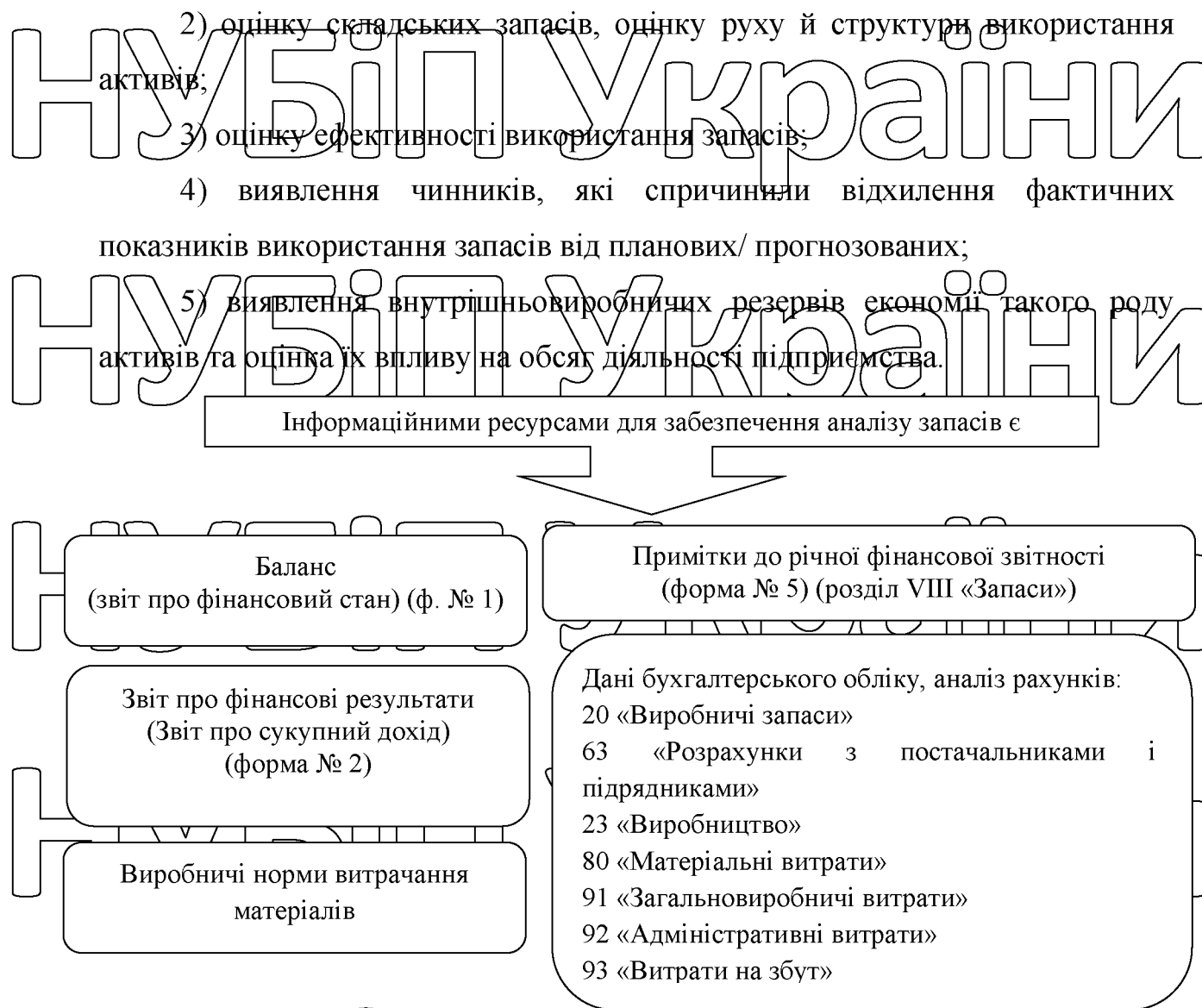

Рис. 3.1. Джерела для аналізу запасів

Джерело: узагальнено автором

Важливим елементом у процесі аналізу запасів є питання його інформаційного забезпечення. Для надійності, достовірності й ефективності цього процесу необхідно забезпечити.

- достатньо високий рівень надійності інформації;
- повну інформацію за змістом, обсягом та структурою;
- встановлення незалежності каналів надходження інформації, що становить комерційну таємницю;
- можливість порівняння інформації про виробничі запаси у часі за кількісними й якісними показниками;

- своєчасність надходження інформації, яка стосується виробничих запасів та високу ефективність її опрацювання.

Для аналізу запасів також використовуються:

- договори на поставку запасів;
- результати аналізу запасів за попередні роки;
- план матеріально-технічного постачання та ін.

Слід врахувати, що не вся інформація, яка потрібна для аналізу запасів знаходить своє відображення у фінансовій звітності. Значна частина інформаційного забезпечення міститься в системі управлінському обліку та

первинній документації, що зумовлено необхідністю формування спеціального інформаційного забезпечення.

В основному, аналіз запасів здійснюється за такими напрямками:

- аналіз матеріаломісткості продукції;
- вивчення забезпеченості підприємства запасами;
- загальний аналіз обсягу і структури запасів;
- оцінка ефективності використання запасів [32, с.178].

Для аналізу запасів доцільно використовувати ретроспективний і перспективний аналіз.

За використанням ретроспективного аналізу здійснюється оцінка виробничо-господарських процесів діяльності підприємства, які вже відбулися. Ретроспективний аналіз дає змогу дослідити факти та результати за окремими процесами, операціями, які мали місце в минулому. Для реалізації ретроспективного аналізу використовують традиційні методики, що вимагають більшої уваги та уміння передбачувати ситуацію.

На відміну від ретроспективного, перспективний аналіз використовується для планування або прогнозування господарських операцій на перспективу. Перспективний аналіз здійснюють до моменту фактичного проведення господарських операцій. Обидва види аналізу мають як переваги, так і певні недоліки. Так, ретроспективний аналіз вважається більш точним, підґрунтям для його проведення є дані господарських операцій, які

відображають фактичне їх здійснення. Проте, можливості цього аналізу, незважаючи на точність, мають певні обмеження.

В Україні достатнього поширення перспективний аналіз не набув, через:

- нестабільність політичної ситуації;
- нестабільність соціально-економічної ситуації;
- часті зміни в законодавчій базі;
- недостатній рівень розробки наукових методик;
- недостатність кваліфікованих аналітиків;
- відсутність достатньої кількості технічних засобів.

Це призводить до ускладнення проведення обґрунтованого прогнозування й аналітичного дослідження господарської діяльності суб'єктів господарювання.

На ефективність проведення аналітичної роботи впливає її організаційна сторона, яка направлена на налагодження, впорядкування, приведення до відповідної системи її інформаційно-методичного забезпечення. Організація аналітичної роботи являє собою систему методів і засобів, що забезпечують оптимальне її проведення.

Керівництво підприємства є основним суб'єктом здійснення аналізу запасів. Керівництво, як правило, виступає ініціатором розробки стратегії й організації аналізу, приймає рішення щодо необхідності проведення окремих видів діяльності, пріоритетності критеріїв, їх оцінки, обґрунтування можливостей зниження ризиків.

Окрім цього, організація і проведення аналізу запасів напряму залежить від спеціалізації підприємства, структури і розмірів апарату управління.

Основною формою організації аналізу на підприємствах є функціонування спеціального структурного підрозділу, який займається спектром аналітичних робіт.

Структурно-функціональна форма аналізу використовується за умови відсутності структурного підрозділу з економічного аналізу. Вона відображає

взаємодію одиниць організаційної структури, необхідної реалізації для аналітичних функцій.

Аналітична оцінка обсягу і структури запасів здійснюється за допомогою горизонтального і вертикального аналізу. Горизонтальний аналіз дає можливість проаналізувати зміну обсягу запасів у динаміці, виявити тенденцію їх надходжень. Вертикальний аналіз використовується для визначення структури запасів, оцінки впливу чинників, що призвели до відповідних змін.

Аналіз забезпеченості суб'єктів господарювання матеріальними ресурсами здійснюється за допомогою коефіцієнта забезпеченості, який визначають як співвідношення фактичного надходження матеріалів до потреби в них, з врахуванням фактичних залишків у незавершеному виробництві.

Для оцінки оборотності виробничих запасів обчислюють:

- коефіцієнт оборотності, який відображає кількість оборотів за період:

$$K_{об} = \frac{ЧД_{рп}}{ВЗ} \quad (3.1)$$

де ВЗ – середньорічна вартість виробничих запасів;

ЧД_{рп} – чистий дохід від реалізації продукції.

- коефіцієнт закріплення - зворотний до коефіцієнта оборотності:

$$K_{кр} = \frac{\Phi_{вз}}{ЧД} \quad (3.2)$$

- показник тривалості одного обороту (днів):

$$T = \frac{ВЗ \times Д}{ЧД_{рп}}, \quad (3.3)$$

де Д – дні досліджуваного періоду.

- коефіцієнт обіговості, який показує, скільки разів здійснювалися поповнення запасів, у середньому, протягом досліджуваного періоду:

$$K_{об} = \frac{С}{ВЗ}, \quad (3.4)$$

де С – собівартість реалізованої продукції;

Прискорення або уповільнення швидкості обороту запасів сприяє вивільненню або додатковому залученню коштів у оборот:

$$\Delta\Pi_{\text{ОЗ}} = K_3 \times \text{ЧД}_{\text{рп}}, \quad (3.5)$$

де K_3 – коефіцієнт закріплення;

$\text{ЧД}_{\text{рп}}$ – чистий дохід від реалізації продукції.

Якщо величина показника додатна, це свідчить про потребу додаткового залучення коштів, якщо від'ємна – вказує на вивільнення коштів.

Для оцінки ефективності використання запасів обчислюють систему показників:

- прибуток на 1 грн. матеріальних витрат, який визначається як відношення прибутку від основної діяльності до матеріальних витрат;

- матеріаловіддача – показує вихід продукції з однієї гривні спожитих матеріальних ресурсів;

- матеріаломісткість – зворотний показником до матеріаловіддачі, який відображає скільки матеріальних ресурсів припадає на 1 грн. виробленої продукції.

- коефіцієнт співвідношення темпів зростання обсягів валового виробництва та матеріальних витрат, що визначають як відношення індексу виробництва валової продукції до індексу матеріальних витрат. Цей коефіцієнт відображає динаміку матеріаловіддачі у відносних одиницях виміру, дає змогу виявити чинники її підвищення.

- питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції, яка характеризує рівень матеріальних витрат на 1 грн. собівартості продукції.

Для управління ефективністю використання запасів доцільно застосовувати економіко-математичне моделювання.

На прийняття рішення з управління запасами впливають такі види витрат:

- витрати на придбання запасів;

- витрати на організацію замовлення;
- витрати на зберігання запасів;
- витрати від дефіциту.

Витрати на придбання запасів визначаються тільки тоді, коли ціна одиниці запасу залежить від партії. Виготовлення/ придбання запасів пов'язано з додатковими витратами. Так, при виготовленні запасів – це витрати на запуск/ зупинку обладнання, на наладку. Закупівля запасів пов'язана із адміністративними витратами для здійснення замовлення, обробку документації, транспортування замовлення.

Витрати на організацію замовлення, що враховуються при аналізі системи управління запасами, включають постійні витрати для розміщення замовлення (поштові витрати, витрати на відрядження, транспортні витрати, які не від обсягу партії).

Витрати на зберігання запасів включають витрати, які пов'язані з утриманням запасів на складських приміщеннях.

Витрати від дефіциту, тобто від втраченого прибутку, включають витрати, пов'язані з незадоволеним попитом, який виникає внаслідок відсутності запасів на складі.

Для ефективного управління запасами доцільно розробити:

- модель найбільш економічного розміру партії;
- модель оптимального розміру замовлення за умови, що отримане замовлення не миттєве;
- модель планування дефіциту;
- модель виробництва оптимальної партії продукції;
- модель з кількісними/ оптовими знижками.

Модель найбільш економічного розміру замовлення (модель Вілсона) – це модель статична, детермінована, без дефіциту. Розробка моделі полягає у визначенні такого розміру партії замовлення, за якої загальні витрати на створення та зберігання запасів за період планування будуть мінімальними.

$$C = C_{\text{всз}} + C_{\text{ззз}} \rightarrow \min \quad (3.6)$$

де C – загальні витрати управління запасами;
 $C_{\text{всз}}$ – витрати на створення запасів;
 $C_{\text{ззз}}$ – витрати на зберігання.

Для розрахунку основних параметрів моделі найбільш економічного розміру замовлення використовують наступні формули:

- оптимальний розмір замовлення:

$$n = \sqrt{\frac{2C_{\text{всз}}}{C_{\text{ззз}} Q}}, \quad (3.7)$$

- оптимальна кількість замовлень за період:

$$K = \frac{N}{n}, \quad (3.8)$$

де N – загальне споживання запасів протягом періоду планування Q ;

- інтенсивність споживання:

$$b = \frac{N}{Q} \quad (3.9)$$

- час витрачання оптимальної партії поставки

$$T = \frac{n}{b} \quad (3.10)$$

- мінімальні загальні витрати управління запасами:

$$C = \frac{C_{\text{всз}}}{n} + \frac{C_{\text{ззз}} \cdot Q}{2} \quad (3.11)$$

Узагальнені результати аналізу ефективності використання запасів є підґрунтям для прийняття виважених управлінських рішень, спрямованих на оптимальність використання запасів.

3.2. Аналіз руху та ефективності використання запасів

Для проведення комплексного аналізу запасів, визначення впливу факторів на їх стан та ефективність використання, застосовуються різні способи та методи економічного аналізу.

НУБІП України

Насамперед, проаналзуємо структуру активів ДП «Дубенський Лігосп» (табл. 3.1, рис. 3.1).

Таблиця 3.1

Структура активів ДП «Дубенський Лігосп» за 2020-2022 роки

Актив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Частка до суми 2020 р., %	Частка до суми 2021 р., %	Частка до суми 2022 р., %
Усього за розділом I						
Необоротні активи	5349	8947	12 732	27,13	24,66	41,88
Усього за розділом II						
Оборотні активи	14365	27 339	17 672	72,87	75,34	58,12
Баланс	19 714	36 286	30 404	100,00	100,00	100,00

Джерело: розроблено автором

За даними таблиці 3.1 слід зазначити, що структура активів ДП «Дубенський Лігосп» зазнала змін. Так, у 2020 році необоротні активи в структурі активів підприємства займали – 27,13%, оборотних активів – 72,87%, в 2022 році частка необоротних активів збільшилась до 41,88%, відповідно частка оборотних активів зменшилась до 58,12%. ДП «Дубенський Лігосп» має ліквідні і швидколіквідні ресурси, якими можна погасити борги.

Рис. 3.1. Структура активів ДП «Дубенський Лігосп» в 2020 р. і 2022 р.

Джерело: розроблено автором

Структура оборотних активів ДП «Дубенський Лісгосп» наведена в
табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Структура оборотних активів ДП «Дубенський Лісгосп»

за 2020-2022 роки

Актив	Роки			Частка, % до суми балансу 2020 р.	Частка, % до суми балансу 2021 р.	Частка, % до суми балансу 2022 р.
	2020	2021	2022			
Запаси	1273	3 707	9 317	8,86	13,56	52,72
Виробничі запаси	761	1409	2 169	5,30	5,15	12,27
Незавершене виробництво	271	225	4 218	1,89	0,82	23,87
Готова продукція	125	1974	2 980	0,87	7,22	16,58
Товари	116	99	0	0,81	0,36	0,00
Поточні біологічні активи	1	1	0	0,01	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість за продукцію, роботи, послуги товари,	0	567	96	0,00	2,07	0,54
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	134	99	175	0,93	0,36	0,98
з бюджетом	0	3	47	0,00	0,01	0,27
Інша поточна дебіторська заборгованість	176	162	7 378	1,23	0,59	41,75
Гроші та їх еквіваленти	11976	22 499	0	83,37	82,30	0,00
Рахунки в банках	11976	22 499	0	83,37	82,30	0,00
Витрати майбутніх періодів	26	143	0	0,18	0,52	0,00
Інші оборотні активи	779	158	661	5,42	0,58	3,74
Усього оборотних активів	14365	27 339	17 672	72,87	75,34	58,12
Баланс	19714	36286	30 404	100,00	100,00	100,00

Джерело: розроблено автором

За даними таблиці 3.2 слід зробити висновки, що існує тенденція до зростання запасів у 2022 році порівняно з 2020 роком в 6,3 рази, у тому числі виробничих запасів – у 2,9 разів. Частка запасів в структурі оборотних активів підвищилась на 43,86 в.п. і в 2022 році становила 52,72%. Частка виробничих запасів збільшилась з 5,3% у 2020 році до 12,27% у 2022 році, або на 6,97 в.п.

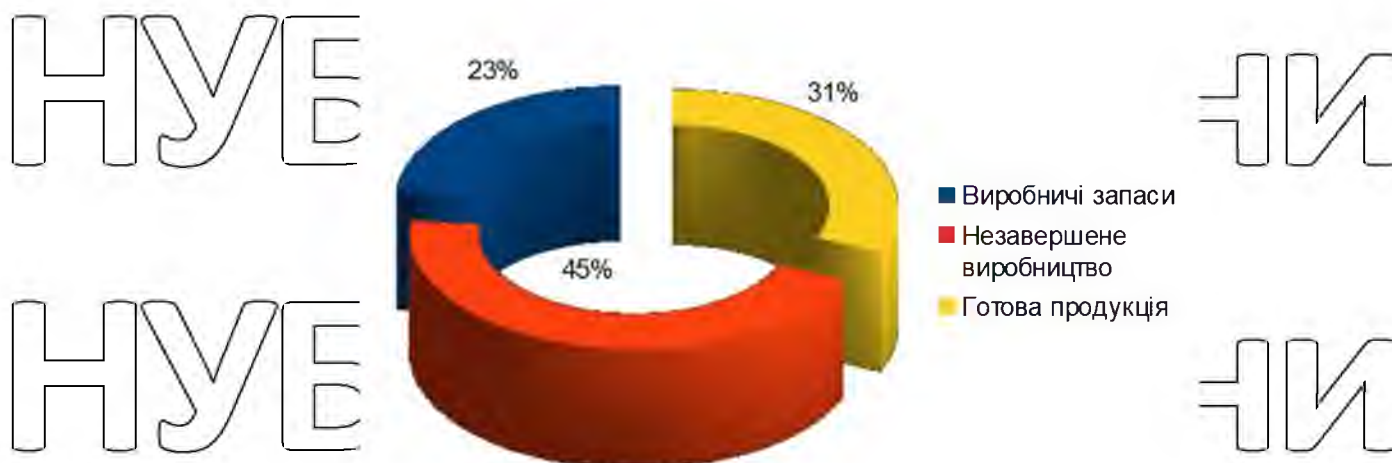

Рис. 3.2. Структура запасів ДП «Дубенський Лісгосп» в 2022 р.

Джерело: розроблено автором

У 2022 році в структурі запасів ДП «Дубенський Лісгосп» найбільшу частку займає незавершене виробництво – 45%, на другому місці – готова продукція – 31%, на третьому – виробничі запаси – 23%.

Аналітична оцінка стану матеріально-технічного забезпечення підприємства здійснюється за показниками, наведеними в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Стан матеріально-технічного забезпечення ДП «Дубенський Лісгосп» за 2021-2022 роки

Субрахунок	Елементи виробничих запасів	Фактичне надходження, тис. грн.		Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхилення, %
		2021 р.	2022 р.		
201	Сировина і матеріали	146 032,53	327 284,48	181 251,95	124,12
202	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	4 138,88	0,00	-4 138,88	-
203	Паливо	204 231,63	616 694,89	412 463,26	201,96
204	Тара й тарні матеріали	4 721,80	0,00	-4 721,80	-
206	Матеріали, передані у переробку	401 101,62	0,00	-401 101,62	-
207	Запасні частини	20 561,35	0,00	-20 561,35	-
209	Інші матеріали	397 635,93	1 134 505,95	736 870,02	185,31
Разом		1 178 423,74	2 078 485,32	900 061,58	176,38

Джерело: розроблено автором

В ДП «Дубенський Лісгосп» в 2022 році порівняно з 2021 роком найбільше зросли надходження палива - на 201,96%, інших матеріалів – на 185,35%, матеріалів і сировини – на 124,12%.

Причиною збільшення частки палива в структурі виробничих запасів у 2022 році стало збільшення патрулювання лісів та підвищення ціни на паливо.

Вартість запасів в ДП «Дубенський Лісгосп» протягом аналізованого періоду має чітку тенденцію до зростання; переоцінка чи уцінка запасів не визначалась.

Якщо виробничі запаси не швидколіквідні, але протягом року підприємство може продати виробничі запаси покупцям і отримати дебіторську заборгованість, яка є швидколіквідним активом, доцільно здійснити аналіз термінів погашення дебіторської заборгованості (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Аналіз складу і термінів погашення дебіторської заборгованості в ДП «Дубенський Лісгосп» за 2021-2022 роки

Найменування показника	Код рядка	Всього на кінець року	У т.ч. за строками погашення		
			до 12 місяців	від 12 до 18 місяців	від 18 до 36 місяців
1	2	3	4	5	6
2020 рік					
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	940	-	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	950	176	-	-	176
2021 рік					
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	940	567	567	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	950	162	36	6	120
2022 рік					
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	940	96	96	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	950	7378	7378	-	-

Джерело: розроблено автором

За даними, наведеними в таблиці 3.4 слід зробити висновок, що терміни погашення дебіторської заборгованості в ДП «Дубенський Лісгосп», в основному, до 12 місяців; при погашенні іншої дебіторської заборгованості підприємство надає дебітору строк погашення від 12 до 18 у 2021 році та від 18 до 36 місяців в 2020-2021 роках.

Для оцінки ефективності використання запасів на підприємстві проаналізуємо показники, наведені в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Ефективність використання запасів в ДП «Дубенський Лісгосп»

за 2020-2022 роки

Показники	Роки			Відхилення, +/- 2022р. від 2021р.	Відхилення, +/- 2022р. від 2020р.
	2020	2021	2022		
Коефіцієнт оборотності запасів	34,49	46,64	43,59	-3,06	9,10
Коефіцієнт обороту тривалості	10,44	7,72	8,26	0,54	-2,18
Коефіцієнт закріплення запасів	0,022	0,016	0,019	0,003	-0,003

Джерело: розроблено автором

Аналізуючи дані таблиці 3.5 слід зазначити, що в 2022 році порівняно з 2020 роком коефіцієнт оборотності запасів підвищився на 9,1 оборти, що вказує на зростання обертів запасів. Середній залишок запасів, який припадає на 1 грн. виручки від реалізації продукції, в 2022 році порівняно з 2020 роком зменшився на 0,003, що свідчить про покращення обертання запасів, проте, порівнюючи з 2021 роком – показник збільшився на 0,003. Це вказує на погіршення обертання запасів.

Підсумовуючи аналіз запасів ДП «Дубенський Лісгосп», здійснимо оцінку банкрутства, використовуючи факторну модель Альтмана:

$$Z = 0,717 * 0,29 + 0,847 * 0 + 3,107 * 0,082 + 0,42 * 0,57 + 0,998 * 4,40 = 5,09$$

x1 – відношення власного оборотного капіталу до суми активів;

x2 – відношення нерозподіленого прибутку до суми активів;

x3 – відношення суми прибутку до сплати податків до суми активів;

x4 – відношення балансової вартості власного капіталу до позиченого;

x5 – відношення виручки до суми активів.

Оскільки розрахований показник за моделлю Альтмана складає 5,09, тобто знаходиться в інтервалі 2 і вище, це дає підстави зробити висновок, що ймовірність банкрутства ДП «Дубенський Лісгосп» дуже мала.

3.3. Управлінські рішення з виконання результатів аналізу запасів та заходи щодо його удосконалення

Запаси є підґрунтям для здійснення виробничого процесу будь-яких підприємств. Для підвищення ефективності управління запасами необхідно обґрунтувати вибір моделі оптимізації запасів, що сприятиме мінімізації витрат підприємства та підвищенню результатів його діяльності.

За результатами проведеного аналізу запасів в ДП «Дубенський Лісгосп» встановлено наступне.

Загальна сума активів збільшилася в 2022 році порівняно з 2020 роком на 10690 тис. грн. або 54,23%. Це відбулося внаслідок збільшення необоротних активів, а саме, основних засобів та нематеріальних активів.

Сума оборотних активів за аналізований період збільшилася на 3307 тис. грн., або на 23,02%. Запаси зросли на 8 044 тис. грн., виробничі запаси - на 1408 тис. грн., незавершене виробництво - на 3947 тис. грн., готова продукція - на 2 805 тис. грн. Існує тенденція до зростання дебіторської заборгованості за розрахунками на 39 тис. грн. Безготівкові розрахунки зменшились на 11976 тис. грн. За результатами горизонтального і вертикального аналізу встановлено, що підприємству достатньо необоротних і оборотних активів. Спостерігається незначне зменшення частки дебіторської заборгованості і безготівкових коштів, яку перекриває збільшення частки необоротних активів та запасів.

Для удосконалення аналізу можна використовувати метод екстраполяції тренду.

Екстраполяція тренду – це один з основних методів прогнозування динаміки показників ефективності використання запасів.

Сутність методу полягає у тому, що за статистичними даними динамічного ряду виявляється основна тенденція зміни. Ця тенденція поширюється в межах періоду прогнозування. При цьому необхідно дотримуватися емпіричного правила, відповідно до якого період прогнозування не повинен перевищувати третьої частини довжини бази прогнозу.

Застосування методу екстраполяції тренду можливе за умов:
у часовому ряді існує статистично значуща тенденція;

досліджуваний процес є інерційним, тобто закономірності, що існували в минулому, зберігатимуться й у майбутньому;

чинники, які визначають розвиток процесу, залишаються незмінними.

Залежно від особливостей зміни рівнів динамічного ряду методи екстраполяції можуть бути простими і складними. Прості методи екстраполяції засновані на припущенні щодо незмінності в майбутньому певних характеристик ряду.

Складні методи екстраполяції базуються на аналітичному вирівнюванні ряду за допомогою методу найменших квадратів. При цьому графік емпіричного динамічного ряду має відображати певну чітку тенденцію зростання/зниження аналізованого показника.

Прогнозування здійснюється на підставі побудованої трендової моделі. Поряд з екстраполяцією динамічних рядів можна застосовувати вагові методи прогнозування, а саме, метод згладжування за експонентою та метод гармонічних ваг.

Впровадження раціонально організованої системи управління запасами підприємства дає змогу здійснити точкову та інтервальну оцінку прогнозу розмірів споживання запасів, визначення обсягів максимального та

оптимального рівня запасів, періоду часу між замовленнями, врахувавши можливість затримки у постачанні.

Для ефективного управління запасами, прийняття обґрунтованих рішень щодо оптимальної стратегії управління запасами, доцільно використовувати оптимізаційне моделювання управління запасами.

Застосування моделі оптимального розміру замовлення за умови, що замовлення буде отримано миттєво, полягає у визначенні розміру запасів, за якого необхідно робити наступне замовлення. Побудована модель надає можливість визначити оптимальний розмір замовлення, період часу між замовленнями, точку відновлення запасів та витрати на управління.

Моделювання виробництва оптимальної партії запасів дає можливість визначити розмір партії виробництва запасів, при якому загальні витрати, що пов'язані із витратами на підготовчо-заготівельні операції, на переналадження приладів і устаткування, зберігання запасу за період планування були б мінімальними.

Завдяки визначенню оптимальних обсягів запасів та періодичності їх поповнення, можливим стає процес оптимізації запасів на підприємстві, який сприяє мінімізації витрат, пов'язаних з формуванням, обслуговуванням і зберіганням запасів.

Таким чином, застосування економіко-математичного моделювання управління запасами дає змогу визначити оптимальний розмір запасів, розробити стратегію ефективного управління запасами на підприємстві.

Вивільнення оборотних коштів призводить до підвищення ефективності використання запасів.

Процес стратегічного управління запасами передбачає послідовне проходження наступних етапів.

Перший етап – формулювання мети і цілей стратегічного управління запасами, обґрунтування тактичних цілей, які сприяють реалізації стратегічних цілей.

Другий етап – прогностична оцінка обсягів зберігання/ реалізації запасів на підприємстві. Аналіз досягнутих цілей стратегічного управління запасами, оцінка зовнішніх та внутрішніх факторів за результатами прогнозування обсягів зберігання/ реалізації запасів.

Третій етап – здійснення стратегічного аналізу запасів. З цією метою аналізуються зовнішні і внутрішні чинники процесу виробництва, виявляються його сильні й слабкі сторони. Після цього здійснюється уточнення мети і цілей стратегічного управління запасами.

Четвертий етап – формування стратегії управління запасами. Для цього здійснюється розробка концепції стратегії управління запасами та плану чітких дій.

П'ятий етап – здійснення контролю та реалізація стратегії управління запасами.

Шостий етап – аналітична оцінка отриманих результатів стратегічного управління запасами.

Для вибору стратегії управління запасами пріоритетом виступає досягнення оптимізації запасів при заданих обмеженнях.

Ефективне управління запасами в ДП «Дубенський Лісгосп» потребує:

- визначення максимально ефективних постачальників запасів;
- впровадження заходів, спрямованих на зниження витрат;
- впровадження ефективної операційної системи виробництва;
- перегляд кадрової політики та складу працівників ДП «Дубенський Лісгосп» для ефективного функціонування системи матеріально-технічного забезпечення;
- проведення функціонально-вартісного аналізу ефективності системи управління запасами на підприємстві.

Доцільно впровадити на підприємстві прогресивну форми організації аналітичної роботи. Це надасть можливість своєчасно отримувати необхідну інформацію, здійснювати оперативний аналіз, завдяки чому значно підвищиться аналітичність інформації.

Необхідно виявити можливості подальшого зниження матеріальних витрат. Аналіз умов виробничо-господарської діяльності ДП «Дубенський Лісгосп» дозволяє зробити висновок, що такі можливості у лісгоспа є.

Таким чином, за результатами аналізу стану, складу, руху і ефективності використання запасів, оцінки зміни показників в динаміці, виявленні та оцінці чинників впливу на приріст запасів, виявленні чинників, що сприяють зниженню матеріаловіддачі, здійсненні обґрунтування і прийняття управлінських рішень щодо оптимального використання запасів, впровадження ресурсозберігаючих технологій виробництва.

Висновки до розділу 3

Проведене дослідження аналітичного забезпечення управління запасами в ДП «Дубенський Лісгосп» дозволяє зробити наступні висновки.

В ДП «Дубенський Лісгосп» наявною є тенденція до зростання запасів у 2022 році порівняно з 2020 роком в 6,3 рази, у тому числі виробничих запасів – у 2,9 разів. Частка запасів в структурі оборотних активів підвищилась на 43,86 в.п. і в 2022 році становила 52,72%. Частка виробничих запасів збільшилась з 5,3% у 2020 році до 12,27% у 2022 році, або на 6,97 в.п.

У 2022 році в структурі запасів підприємства найбільшу частку займає незавершене виробництво – 45%, на другому місці – готова продукція – 31%, на третьому – виробничі запаси – 23%.

В 2022 році порівняно з 2020 роком коефіцієнт оборотності запасів підвищився на 9,1 оберти, що вказує на зростання обертів запасів. Середній залишок запасів, який припадає на 1 грн. виручки від реалізації продукції, в 2022 році порівняно 2021 роком збільшився на 0,003. Це вказує на погіршення обертання запасів.

За використанням моделі Альтмана встановлено, що ймовірність банкруства ДП «Дубенський Лісгосп» дуже мала.

Для підвищення ефективності використання запасів підприємству необхідно обрати стратегію управління запасами. Застосування економіко-

математичних методів і моделей, сприяє обґрунтованому прийняттю управлінських рішень щодо оптимізації запасів, раціонального обсягу замовлення, визначення точки відновлення запасів, інтервалу часу між замовленнями.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВИСНОВКИ

НУБІП України

В результаті проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

Обліково-аналітичного забезпечення управління запасами підприємства – процес формування своєчасної, повної, достовірної, релевантної інформації щодо стану і складу, руху та використання запасів для прийняття ефективних управлінських рішень.

Запасами є активи, створені/ придбані підприємством, що перебувають у виробничому процесі для подальшого виробництва продукту; утримуються з метою подальшого продажу/ розподілу/ передачі за умов звичайної господарської діяльності; утримуються для споживання в процесі виробництва продукції, виконання робіт/ надання послуг, а також для управління підприємством.

Науково обґрунтована класифікація запасів дає змогу сформувати релевантну інформацію, необхідну для обґрунтованого прийняття управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію запасів і зменшення витрат на їх обслуговування у виробничому процесі. Формування результативних показників діяльності підприємств залежить від методу оцінки запасів.

Ведення обліку запасів за національними та міжнародними стандартами має певні відмінності, що зумовлено особливостями ведення національного обліку та нормативно-правовою базою.

Діяльність ДП «Дубенський Лісгосп» протягом 2020 – 2022 років була ефективною, існує тенденція до підвищення чистого фінансового прибутку в 2,64 рази. Формування сукупних доходів на підприємстві відбувається, головним чином, за рахунок чистого доходу від реалізації продукції, який за досліджуваний період зріс в 4,14 рази. Рентабельність активів має тенденцію до збільшення протягом 2020-2022 років. Чистий прибуток на одну гривню активів у 2022 році підвищився на 8,2 в.п. порівняно з 2020 роком. Доходи

підприємства забезпечують покриття понесених витрат, що позитивно відображається на чистих фінансових результатах ДП «Дубенський Лісгосп».

Запаси відображаються за первісною вартістю. Для оцінки запасів при їх вибутті використовують метод середньозваженої собівартості.

Невід'ємним елементом підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління запасами підприємства є застосування сучасних програмних продуктів. В ДП «Дубенський Лісгосп» впроваджено програму BAS Accounting 8.3.15.1987, що дає змогу своєчасно реагувати апарату управління на можливі відхилення показників наявності, руху та ефективності використання запасів.

В ДП «Дубенський Лісгосп» наявною є тенденція до зростання запасів у 2022 році порівняно з 2020 роком в 6,3 рази, у тому числі виробничих запасів – у 2,9 разів. Частка запасів в структурі оборотних активів підвищилась на 43,86 в.п. і в 2022 році становила 52,72%. Частка виробничих запасів збільшилась з 5,3% у 2020 році до 12,27% у 2022 році, або на 6,97 в.п.

У 2022 році в структурі запасів підприємства найбільшу частку займає незавершене виробництво – 45%, на другому місці – готова продукція – 31%, на третьому – виробничі запаси – 23%.

В 2022 році порівняно з 2020 роком коефіцієнт оборотності запасів підвищився на 9,1 оберти, що вказує на зростання обертів запасів. Середній залишок запасів, який припадає на 1 грн. виручки від реалізації продукції, в 2022 році порівняно 2021 роком збільшився на 0,003, що вказує на погіршення обертання запасів.

За використанням моделі Альтмана встановлено, що ймовірність банкрутства ДП «Дубенський Лісгосп» дуже мала.

Для підвищення ефективності використання запасів підприємству необхідно обрати стратегію управління запасами. Застосування економіко-математичних методів і моделей, сприяє обґрунтованому прийняттю управлінських рішень щодо оптимізації запасів, раціонального обсягу

замовлення, визначення точки відновлення запасів, інтервалу часу між замовленнями.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Басенко О. В. Визначення запасів та їхня класифікація на підприємствах промисловості. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 1 (43). С. 119–125.
2. Басенко О. В. Оцінка запасів підприємства та управління ефективністю їх використання. *Сіверянський літопис*. Чернігів : Деснянська правда, 2016. № 2. С. 162–164.
3. Бегун С. Особливості визнання та оцінки виробничих запасів. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк: Вид-во СХУ, 2015. № 3. С. 74–79.
4. Бержанір І.А., Демченко Т.А., Кістол А.А. Проблеми та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів. *Економічний простір*. 2016. № 107. С. 161-168.
5. Болдуєва О.В., Ртбалко О. М. Проблеми обліку та оцінки виробничих запасів. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. №4. 147 с.
6. Бондаренко Н.М., Яресько А.М. Сутність та класифікація виробничих запасів на підприємстві. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. Серія: Економічні науки. 2014. № 4. С. 273-281.
7. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік: підруч. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 480 с.
8. Бруханський Р.Ф. Модернізація обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств: Матеріали колективної монографії у 2 т. / за ред. П.Й. Атамас. Сучасний бухгалтерський облік, аналіз і аудит: галузевий аспект. Т. 1. Дніпропетровськ : «Герда», 2013. С. 21–34.
9. Бублик М. О. Проблеми управління виробничими запасами на підприємствах та шляхи їх вирішення. *Управління розвитком*. 2014. № 2 (165). С. 90-92.

10. Бутенко О. С., Тивончук С. В. Організація обліку виробничих запасів у комп'ютерному середовищі. Зб. тез доповідей 69 – наук.-практ. студ. конф. «Стратегія розвитку аграрного сектору економіки України в умовах євроінтеграційних процесів». К.: НУБіП України, 2015. С. 11–12.

11. Буфатіна І. Запаси. Облік за національними стандартами. *Все про бухгалтерський облік*. 2018. № 8. С. 8–15.

12. Бухгалтерський облік: у схемах і таблицях: навч. посіб. / під заг. ред. М. І. Скрипник. Київ: нац. ун-т технологій та дизайну, ф-т економіки та бізнесу, каф. обліку і аудиту. Київ: Центр учб. літ., 2017. 339 с.

13. Галзевич О.І., Іпатиківська Т.А. Обліково-аналітичне забезпечення виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах. *Економіка і суспільство*. 2016. № 6. С. 344–348.

14. Головацька С. І., Бурдейна Л. В. Особливості обліку та оцінки виробничих запасів підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаїв, 2015. Вип. 5. С. 966–969.

15. Гончаров Ю. В., Кравченко В. І. Оцінка виробничих запасів: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Бухгалтерський облік*. 2011. № 1. С. 50–53.

16. Грачова Р. Запаси. Бухгалтерський облік. Спеціальний додаток до тижневика «Дебет-Кредит». Серія «Нова бухгалтерія», Бібліотека «Дебету-Кредиту», 2011. 146 с.

17. Грицишен Д.О., Каленчук Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами підприємства. *Вісник ЖДТУ*. 2014. № 4 (70). Серія: Економічні науки. С. 268–276.

18. Гудзенко Н.М., Гибало Ю.В. Виробничі запаси як об'єкт обліку та їх класифікація. Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців. Вінниця, ВНАУ, 2016. С. 28–31.

19. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік. 2-е вид., перероб. і доп. навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 424 с.

20. Гужавіна І.В., Кримська В.В. Проблемні аспекти обліку запасів на підприємстві. *Збірник наукових праць Донецького державного університету управління*. 2013. № 272. С. 86-91.

21. Гуренко Т. Економічна сутність та оцінка запасів. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2017. №2. С.22–27.

22. Давидова Т. Облік запасів. URL: http://www.dtki.com.ua/automation/avto_buh/ukr/2002/05/05avto2.html

23. Давидюк Т.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник / Т.В. Давидюк, О.В. Манойленко, Т.І. Ломаченко, А.В. Резніченко. Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.

24. Данилюк О. В., Голод В. О. Актуальні проблеми організації і ведення обліку виробничих запасів підприємствами України. *Економічний вісник*. 2012. № 18/1. С. 47-49.

25. Демченко Т. А. Чвортко Л.А. Проблеми обліку виробничих запасів та напрямки його вдосконалення на підприємстві. *Економічні горизонти*. 2017. № 1(2). С. 48–56.

26. Дмитренко А.В. Економічна сутність поняття «виробничі запаси». *Економіка і регіон*. 2016. № 2. С. 149-152.

27. Довга Т. А. Роль та місце аналізу виробничих запасів в системі управління ресурсним потенціалом підприємства. *Молодий вчений*. № 5 (20). Ч. I. 2015. С. 130–134.

28. Довга Т. А. Роль та місце аналізу виробничих запасів в системі управління ресурсним потенціалом підприємства. *Молодий вчений*. № 5 (20). Ч. I. 2015. С. 130–134.

29. Должанський А. Нормативно-правове забезпечення обліку виробничих запасів на поліграфічних підприємствах в умовах розвитку ринкових відносин. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. № 23. С. 181-182.

30. Калюга С.В., Коцупатрий М. М., Гуренко Т. О. Бухгалтерський облік (загальна теорія) : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2015. 418 с.

31. Коблянська Г. Ю., Ревенко К. О. Порівняльна характеристика ПСБО 9 «Запаси» і МСБО 2 «Запаси». Економіка: теорія та практика. 2014. № 2. С. 50–56.

32. Коваль Н.І. Сутність виробничих запасів як економічної категорії: обліковий та управлінські аспекти. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 7. С. 93-105.

33. Кравець М. О., Олініченко І.В. Сучасні проблеми та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємстві URL: http://www.confcontact.com/2013_04_04_zhv/14_Kravec.htm (дата звернення: 15.09.2023).

34. Криворучко Л. Нормативне регулювання обліку виробничих запасів. Актуальні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, аудит та оподаткування: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. 22-23 листопада 2018 р. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2018.

376 с.
35. Кругляк В. И., Калинская М. В. Экономическая сущность и классификация запасов, как объектов бухгалтерского учета. Научный журнал КубГАУ. 2014. № 99. URL: <http://ej.kubagro.ru/2014/05/pdf/38.pdf> (дата звернення: 15.09.2023).

36. Кузьмінська О.Е. Напрями аналізу виробничих запасів. Вчені записки: зб. наук. пр. ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Валіми Гетьмана». 2014. № 16. С. 174-180.

37. Лазаришина І. Д. Функціональна якість аналітичного забезпечення управління економічними суб'єктами. Роль і місце бухгалтерського обліку, контролю й аналізу в розвитку економічної науки і практики: зб. матеріалів II Міжн. наук. -практ. конф., 6–7 груд. 2012 р. К.: КНЕУ, 2012. С. 43-46.

38. Лежненко Д.І., Ломова О.І. Теоретичні аспекти удосконалення аналітичного обліку виробничих запасів. Молодий вчений. 2014. № 5(08). С. 122–126.

39. Личук Н. Облік виробничих запасів в системі управління оборотними активами підприємства: матеріали IV Міжнародної наукової інтернет-конференції «Інновації та традиції в сучасній науковій думці». 2017. URL: <http://intkonf.org/lichuk-n-trufina-zhs-oblik-virobnichih-zapasiv-sistemiupravlinnya-oborotnimi-aktivami-pidприємства/> (дата звернення: 14.09.2023).

40. Ловська І. Д. Нормативне регулювання бухгалтерського обліку виробничих запасів спиртової промисловості. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер.: Економічні науки. 2013. №1. С. 124–128.

41. Лубенченко О. Організація обліку виробничих запасів на сучасному етапі. Збірник наукових праць ДЕТУТ. Сер.: «Економіка і управління». 2015. Вип. 33. С. 274-282.

42. Ляшенко М. Структура собівартості запасів. Дебет-кредит. Школа бухгалтерів. 2017. № 18. С. 7–8.

43. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2018. 602 с.

44. Максименко І.Я., Вайло Т.В. Особливості обліково-аналітичного відображення товарних запасів в системі управління торгівельним підприємством. *Науково-практичний журнал Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 16. С. 22-25.

45. Максименко І.Я. Особливості бухгалтерського обліку товарних запасів в системі управління торгівельним підприємством. *Economics and finance*. 2016. № 9. С.228-230. URL: <http://conferecii.com/files/archive/2016-09.pdf> (дата звернення: 02.06.2023).

46. Маліков В. В. Методологія аналізу ефективності використання виробничих запасів на підприємстві. Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки. 2015. № 2. С. 23–30.

47. Малютяк С. Облік запасів/ деякі нюанси застосування П(С)БО та МСБО. *Облік і звітність*. 2015. № 7-8 (236-237). С. 50–53.

48. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси», затв. Комітетом з міжнародних бухгалтерських стандартів від 01.01.2005. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021 (дата звернення: 02.06.2023)

49. Мошкун К.В., Чухлеб А.В. Информационно-аналитическое обеспечение управления запасами. *Colloquium-journal*. 2020. № 26(78). С. 60-62.

50. Мошкун К.В., Чухлеб А.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами підприємств аграрного сектору. Теорія і практика облікового, аналітичного та правового забезпечення управління підприємствами аграрного сектору в умовах сучасних викликів: Зб. тез доповідей II Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 70-річчю економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (15 квітня 2021 р.). К.: НУБіП України, 2021. С. 34-36.

51. Мошкун К.В., Чухлеб А.В. Запаси як економічна категорія та об'єкт обліково-аналітичної системи. *Наука онлайн*. № 11. 2022. 04 д.а. <https://nauka-online.com/publications/economy/2022/11/08-10/> (дата звернення: 14.09.2023).

52. Мошкун К.В., Чухлеб А.В. Аналітичний Інструментарій управління запасами. *Current challenges, trends and transformations: зб. тез доп. XII міжнар. наук.-практ. конференції*, 13-16 грудня 2022 р., Бостон, США.

53. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене від 07.02.2013 р. № 73 із наступними змінами та доповненнями URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.07.2023).

54. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. Дата оновлення: 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 10.07.2023).

55. Новодворська В.В. Організація обліку товарних запасів та їх відображення в обліковій політиці підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип.13. С.592-595.

56. Неродюк М.О. Основні аспекти організації обліково-аналітичного забезпечення управління запасами підприємства. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/149.pdf> (дата звернення: 06.08.2023).

57. Ощепков О.П., Максименко Н.В. Визначення поняття «Виробничі запаси» в бухгалтерському обліку. *Економіка харчової промисловості*. 2011. № 3. С. 71-73.

58. Пилипів Н., Борисовський М. Поняття і сутність товарно-виробничих запасів. *Економічний аналіз*. 2013. Вип. 12. Ч. 3. С. 303-307.

59. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291, зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення: 07.06.2023).

вибутті. Проблеми інноваційного розвитку економіки України: зб. наукових праць з актуальних проблем економічних наук. Ч II. Дніпропетровськ: Видавничий дім «Гельветика», 2014. С. 191-194.

61. Подмешальська Ю. В., Бакута К. С. Облік нематеріальних активів. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6213>. (дата звернення: 01.05.2023).

62. Подмешальська Ю.В. Удосконалення аудиту управління запасами. *Ефективна економіка*. 2011. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=793>. (дата звернення: 07.06.2023).

63. Поделянчук О.А. Виробничі запаси: економічна сутність та облік. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 5. С. 88-101.

64. Поспасава К.І. Оцінка виробничих запасів при їх використанні.

Вісник Харківського НАУ ім. В.В. Докучаєва/Серія «Економічні науки». 2011.

№ 8.

65. Постернак Д.О. Обліково-аналітичне забезпечення

управління виробничими запасами. URL:

http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/7957/1/PIOPF_2017_104-107.pdf (дата

звернення: 01.06.2023).

66. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон

України від 16.07.1999 р. № 996-XIV зі змінами та доповненнями

URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.06.2023).

67. Поплюйко А.М. Оцінка виробничих запасів при їх використанні.

Черкаси: ЧДТУ, 2002. С.55-63.

68. Різник В. В. Теоретичні аспекти управління виробничими

запасами підприємства. *Економічний вісник університету*. 2015. Вип. 24(1).

С. 50–56.

69. Рубан Л.О., Яковенко Т.І. Економічна сутність поняття

виробничих запасів на промисловому підприємстві. *Інфраструктура ринку*.

2019. Вип. 34. С. 319-324

70. Серпенцова Ю.С., Гольдова С. М., Макаренко І. О.

Бухгалтерський облік: загальна теорія : навч. посіб. Суми: Унів. кн., 2017.

335 с.

71. Сирцева С. В., Криклива А. С., Співаченко Р. О. Облік запасів за

національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку:

порівняльний аспект. *Глобальні та національні проблеми економіки: зб. наук.*

праць Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського.

2015. Вип. 5. С. 1031–1035.

72. Скрипник М. І. Удосконалення організації і методики аудиту

виробничих запасів на підприємстві. *Проблеми теорії та методології*

бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2016. Вип. 2–3(35). С. 378–398.

73. Стасишин М. С. Методологія та організація обліку, аналізу та аудиту використання виробничих матеріальних запасів: зб. наукових праць ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління». 2014. Вип. 28. С. 250–254.

74. Стецюк Н. Є. Облік і аналіз виробничих запасів підприємств деревообробної промисловості України: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09. К.: Ін-т аграр. екон. УААН, 2015. 22 с.

75. Тхагалсо М.Б., Халяпина О.Б. Роль обліково-аналітичного забезпечення в управлінні підприємством. *Вісник АГУ*. 2015. № 3(165). С. 200–207.

76. Федак Л.М. Запаси підприємства: сутність та класифікація. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2012. № 1. С. 157-162

77. Хаврук В. О. Аналіз систем управління запасами. *Вісник Національного транспортного університету*. 2012. № 26(2). С. 313–324

78. Харсун А.С., Воляк Л.Р. Особливості обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами на сільськогосподарському підприємстві. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-uchetno-analiticheskogo-obespecheniya-upravleniya-proizvodstvennymi-zapasami-na-selskohozyaystvennyh-predpriyatiyah> (дата звернення: 06.08.2023)

79. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. К.: Знання Прес, 2008. 444 с.

80. Шило В. П. Бухгалтерський облік: концептуальні основи теорії: навчальний посібник. К.: Кондор, 2011. 172 с.

81. Шум М. А., К.С. Гулько Особливості обліку та аналізу виробничих запасів на підприємствах України в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 4. С.166-169.

82. Юрчишена Л.В. Управління формуванням виробничих запасів підприємств харчової промисловості. автореф. дис. ... канд. екон. наук / Л.В. Юрчишена; 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (харчова промисловість). Київ: МОіНУ НУХТ, 2019. 20 с.

83. Янчук В.І., Кипоренко О.В. Сучасні проблеми вдосконалення ведення обліку виробничих запасів на підприємстві. Збірник наукових праць ВНАУ, 2012. №3. С. 250-255.

84. Yevstakhevych, A ; Paryzkyi, I ; Tomchuk-Ponomarenko, N ; Yarova, O ; Yatsykovskyy, B ; Chukhlib, A. The cluster initiative as a special economic project: European and Ukrainian practices. Financial and credit activity-problems of theory and practice. Т.5., Вип. 40, С. 475-483

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ДОДАТКИ

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України